

Informacija o zaključivanju Ugovora o kreditu sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) za potrebe finansiranje Projekta rekonstrukcije javnih zdravstvenih ustanova Kliničkog centra Crne Gore, Opšte bolnice Bijelo Polje i Opšte bolnice Cetinje, u cilju unapređenja energetske efikasnosti objekata

Vlada Crne Gore je, Zaključkom br. 08-430/24-3400/2 od 20.06.2024. godine, usvojila Informaciju o polaznim osnovama za zaključivanje Ugovora o kreditu sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) za potrebe finansiranje Projekta rekonstrukcije javnih zdravstvenih ustanova Kliničkog centra Crne Gore, Opšte bolnice Bijelo Polje i Opšte bolnice Cetinje, u cilju unapređenja energetske efikasnosti objekata. Istim Zaključkom, Vlada je zadužila Ministarstvo finansija da, u ime Vlade, pregovara sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj o konačnom nacrtu predmetnog Ugovora, kao i da povratno informiše Vladu o konačnim uslovima finansiranja i dostavi na razmatranje i usvajanje konačan tekst Ugovora o kreditu.

Shodno tome, Ministarstvo finansija je pregovaralo sa EBRD bankom u vezi konačnih uslova i teksta Ugovora o kreditu za finansiranje predmetnog Projekta.

Kao što je navedeno u Informaciji o polaznim osnovama, za potrebe Ministarstva zdravlja, EBRD banka je izradila studiju izvodljivosti za Projekat rekonstrukcije javnih zdravstvenih ustanova Kliničkog centra Crne Gore, Opšte bolnice Bijelo Polje i Opšte bolnice Cetinje, u cilju unapređenja energetske efikasnosti objekata.

Energetski auditi sprovedeni su za tri bolnice u Crnoj Gori, tj. Klinički centar Crne Gore u Podgorici, bolnicu Danilo I na Cetinju i bolnicu u Bijelom Polju. Pored energetske audita, izvršena je i procjena strukturnog stanja zgrada, kao i pregled prisustva azbestom kontaminiranih materijala (ACM) u građevinskim materijalima.

Investicioni program obuhvata sve tri bolnice u kojima su sprovedeni energetske auditi. Specifični trošak po bruto površini (EUR/m²) za implementaciju EE/RE i mjera za poboljšanje opšte infrastrukture iznosi oko 259 EUR/m². Ukupni investicioni trošak renoviranja bolnica uključenih u investicioni program iznosi 13,5 miliona EUR, uključujući 20% nepredviđenih troškova.

Ukupna ušteda energije nakon implementacije EE/RE mjera u bolnicama iznosi oko 14.929 MWh/god, specifična ušteda energije iznosi oko 396,5 kWh/m² godišnje. Prosječan procenat uštede energije iznosi oko 70% u poređenju sa osnovnom potrošnjom energije. Kumulativna ušteda CO₂ tokom trajanja projekta (period od 20 godina) iznosi 83.248 tona, a kumulativna ušteda CO₂ po ukupnom investicionom trošku iznosi 6,2 kg/EUR ukupnog investicionog troška.

Ukupna vrijednost projekta iznosi oko 15 miliona eura. Od tog iznosa, planirano je da se putem kreditnog zaduženja od EBRD banke obezbijedi 12 miliona eura.

Tekstom Ugovora o kreditu predviđen je iznos kredita od 12 miliona eura, sa rokom otplate od 15 godina, uključujući 3 godine grejs perioda. Rok raspoloživosti kreditnih sredstava je 31. avgust 2030. godine ili kasniji datum koji Banka može po svom nahođenju utvrditi i obavijestiti zajmoprimca. Kamatna stopa je varijabilna, sastoji se od šestomjesečnog EURIBOR-a uvećanog za godišnju marginu od 1%. Otplata kredita vrši se polugodišnje, svakog 17. aprila i 17. oktobra, počevši od 17. oktobra 2028. godine, zaključno sa 17. aprilom 2039. godine.

Takođe, predviđena je naknada za obradu kredita (front and fee), od 1% od iznosa kredita, kao i naknada na nepovučena sredstva (commitment charge) od 0.5% godišnje. Uslovi su u skladu sa odredbama Standardnih uslova zaduživanja EBRD-a.

Jedan od uslova za stupanje na snagu Ugovora jeste i osnivanje Jedinice za implementaciju projekta („PIU“) sa adekvatnim resursima i odgovarajuće kvalifikovanim osobljem, u formi i sadržaju koji su zadovoljavajući za EBRD.

Takođe, još jedan od uslova za stupanje na snagu predmetnog Ugovora jeste i izdavanje pravnog mišljenja od strane Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, kojim se potvrđuje da je ustavna i zakonska procedura ispoštovana.

Napominjemo, pravni osnov za zaključivanje predmetnog kreditnog aranžmana predstavlja Zakon o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu (Službeni list Crne Gore, broj 124/2023 od 31.12.2023.), kao i Odluka o zaduživanju Crne Gore (Službeni list Crne Gore, broj 124/2023 od 31.12.2023.), gdje je navedeno da se Država, za finansiranje projekata, između ostalog, može zadužiti, kroz kreditni aranžman sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), za potrebe finansiranja Projekta rekonstrukcije javnih zdravstvenih ustanova Kliničkog centra Crne Gore, Opšte bolnice Bijelo Polje i Opšte bolnice Cetinje u cilju unapređenja energetske efikasnosti objekata, u iznosu do 15 miliona eura.

OFFICIAL USE

Confidential Draft
Subject to Change

Draft Date: 05/06/2024

(Operation Number 54452)

LOAN AGREEMENT

(Hospitals Energy Efficiency Project)

between

MONTENEGRO

and

**EUROPEAN BANK
FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT**

This draft Loan Agreement has been prepared for preliminary discussion purposes only.
Additional covenants may be added and the existing text is subject to change and final approval by European Bank for Reconstruction and Development.

Dated [ ] 2024

OFFICIAL USE

TABLE OF CONTENTS

ARTICLE I - STANDARD TERMS AND CONDITIONS; DEFINITIONS	4
Section 1.01. Incorporation of Standard Terms and Conditions	4
Section 1.02. Definitions	4
Section 1.03. Interpretation	6
ARTICLE II - PRINCIPAL TERMS OF THE LOAN	6
Section 2.01. Amount and Currency	6
Section 2.02. Other Financial Terms of the Loan	6
Section 2.03. Drawdowns	7
Section 2.04. Authorised Representative for Drawdowns	7
ARTICLE III - EXECUTION OF THE PROJECT	7
Section 3.01. Other Affirmative Project Covenants	7
Section 3.02. Project Implementation Unit	8
Section 3.03. Procurement	8
Section 3.04. Environmental and Social Compliance Covenants	9
Section 3.05. Consultants	9
Section 3.06. Reporting Frequency and Submission Requirements	10
ARTICLE IV - FINANCIAL COVENANTS	13
Section 4.01. Financial Records and Reports	13
ARTICLE V - SUSPENSION; ACCELERATION; CANCELLATION	13
Section 5.01. Suspension	13
Section 5.02. Acceleration of Maturity	13
ARTICLE VI - EFFECTIVENESS	14
Section 6.01. Conditions Precedent to Effectiveness	14
Section 6.02. Conditions Precedent to the First Disbursement	14
Section 6.03. Legal Opinion	14
Section 6.04. Termination for Failure to Become Effective	14
ARTICLE VII - MISCELLANEOUS	15
Section 7.01. Notices	15
SCHEDULE 1 - DESCRIPTION OF THE PROJECT	1
SCHEDULE 2 - CATEGORIES AND DRAWDOWNS	1
SCHEDULE 3 – ENVIRONMENTAL AND SOCIAL ACTION PLAN AND GREEN PROJECT MONITORING PLAN	1

LOAN AGREEMENT

AGREEMENT dated [ ] 2024 between **MONTENEGRO** (the "Borrower") and **EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT** (the "Bank").

PREAMBLE

WHEREAS, the Bank has been established to provide financing for specific projects to foster the transition towards open market-oriented economies and to promote private and entrepreneurial initiative in certain countries committed to and applying the principles of multiparty democracy, pluralism and market economics;

WHEREAS, the Borrower intends to implement the Project as described in Schedule 1 which is designed to assist the Borrower in the implementation of energy efficiency and renewable energy measures in three hospital buildings in Podgorica, Bijelo Polje and Cetinje in Montenegro (the "Hospital Buildings");

WHEREAS, the Project will be implemented through the Ministry of Health of Montenegro (the "Project Executing Agency");

WHEREAS, the Borrower has requested assistance from the Bank in financing part of the Project;

WHEREAS, the Bank intends to make available an investment grant of up to EUR 2,000,000 (two million Euros) to assist the Borrower to implement the Project (the "Grant") funded by the European Union through the Regional Energy Efficiency Programme ("REEP"), subject to the terms and conditions of a grant agreement to be entered into between the Bank and the Borrower ("Grant Agreement");

WHEREAS, the Bank made available technical cooperation funds provided by donors in form of grants to finance: (i) the preparation of the energy efficiency feasibility study in an amount of up to EUR 49,630 (forty nine thousand six hundred and thirty Euros); (ii) procurement support for the selection of the project implementation unit consultant in an amount of up to EUR 24,900 (twenty four thousand and nine hundred Euros); and (iii) the Project implementation support including designs preparation, tender preparation support, and supervision of works, in an amount of up to EUR 1,000,000 (one million Euros) (collectively referred to as "TC Grants"), subject to the terms and conditions of one or more TC grant agreements to be entered into between the Bank and the Borrower (the "TC Grant Agreements");

WHEREAS, the Bank has agreed on the basis of, *inter alia*, the foregoing to make a loan to the Borrower in the amount of EUR 12,000,000 (twelve million Euros), subject to the terms and conditions set forth or referred to in this Agreement.

NOW, THEREFORE, the parties hereby agree as follows:

ARTICLE I - STANDARD TERMS AND CONDITIONS; DEFINITIONS

Section 1.01. Incorporation of Standard Terms and Conditions

All of the provisions of the Bank's Standard Terms and Conditions dated 5 November 2021 are hereby incorporated into and made applicable to this Agreement with the same force and effect as if they were fully set forth herein.

Section 1.02. Definitions

Wherever used in this Agreement (including the Preamble and Schedules), unless stated otherwise or the context otherwise requires, the terms defined in the Preamble have the respective meanings given to them therein, the terms defined in the Standard Terms and Conditions have the respective meanings given to them therein and the following terms have the following meanings:

"Authorisation"	means any consent, registration, filing, agreement, notarisational certificate, license, approval, permit, authority or exemption from, by or with any Governmental Authority, whether given or withheld by express action or deemed given or withheld by failure to act within any specified time period and all corporate, creditors' and shareholders' approvals or consents.
"Borrower's Authorised Representative"	means the Ministry of Finance of the Borrower.
"Consultants"	means the consultants to be engaged for the implementation of the Project as specified in Section 3.05.
"ClientNet"	means the Bank's online portal for the transmission of documents and information between the Bank and its clients, and any replacement website as the Bank may from time to time notify the Borrower.
"Designated Performance Requirements"	means Performance Requirements 1 through 8 and 10 (or, as the context may require, any one of such Performance Requirements) of the Performance Requirements dated April 2019 and related to the Bank's Environmental and Social Policy dated April 2019.
"Enforcement Policy and Procedures"	means the Bank's Enforcement Policy and Procedures dated 4 October 2017.
"Environmental and Social Action Plan"	means the plan of environmental and social mitigation and improvement measures dated May 2024, prepared by

ENOVA and attached as Schedule 3 to this Agreement, which may be amended from time to time with the prior written consent of the Bank in accordance with Section 3.04(c).

"Environmental and Social Client Disclosure Documentation"

means the written information furnished by or on behalf of the Borrower to the Bank pursuant to the environmental and social due diligence report dated May 2024 and prepared by ENOVA, containing information relating, inter alia, to Environmental and Social Matters and any amendment or supplement to such information which is accepted by the Bank.

"Environmental and Social Law"

means any applicable law in any relevant jurisdiction, concerning the protection of the environment, workers, communities or project affected people.

"Environmental and Social Management Plan"

means the environmental and social management plan approved by EBRD in accordance with the environmental and social due diligence report dated May 2024.

"Environmental and Social Matter"

means any matter that is the subject of any Environmental and Social Law, any Designated Performance Requirement or the Environmental and Social Action Plan.

"Green Project Monitoring Plan"

means the plan agreed with EBRD, specifying the key performance indicators relating to green economy transition, climate risk, and alignment with the goals of the Paris Agreement, set out in Schedule 3, as such plan may be amended from time to time with the prior written consent of EBRD.

"Fiscal Year"

means the Borrower's fiscal year commencing on 1 January of each year.

"Governmental Authority"

means the government of the Borrower, or of any political subdivision thereof, whether state, regional or local, and any agency, authority, branch, department, regulatory body, court, central bank or other entity exercising executive, legislative, judicial, taxing, regulatory or administrative powers or functions of or pertaining to government or any subdivision thereof (including any supra-national bodies), and all officials, agents and representatives of each of the foregoing.

- "Last Availability Date" means the last availability date specified in Section 2.02(f).
- "Loan Currency" means EUR.
- "Paris Agreement" means an international treaty adopted at the 21st session of the Conference of Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change (FCCC/CP/2015/10/Add.1).
- "PIU" means the project implementation unit referred to in Section 3.02.
- "Project Executing Agency" means the Ministry of Health of Montenegro.

Section 1.03. Interpretation

In this Agreement, a reference to a specified Article, Section or Schedule shall, except where stated otherwise in this Agreement, be construed as a reference to that specified Article or Section of, or Schedule to, this Agreement.

ARTICLE II - PRINCIPAL TERMS OF THE LOAN

Section 2.01. Amount and Currency

(a) The Bank agrees to lend to the Borrower, on the terms and conditions set forth or referred to in this Agreement, the amount of up to EUR 12,000,000 (twelve million Euros).

Section 2.02. Other Financial Terms of the Loan

- (a) The Minimum Drawdown Amount shall be EUR 500,000.
- (b) The Minimum Prepayment Amount shall be EUR 1,000,000.
- (c) The Minimum Cancellation Amount shall be EUR 500,000, or in the case where less than EUR 500,000 remains outstanding, such remaining amount.
- (d) The Interest Payment Dates shall be 17 April and 17 October of each year.
- (e) (1) The Borrower shall repay the Loan in 22 (twenty-two) equal (or as nearly equal as possible) semi-annual instalments on 17 April and 17 October of each year, with the first Loan Repayment Date being 17 October 2028 and the last Loan Repayment Date being 17 April 2039.
- (2) Notwithstanding the foregoing, in the event that (i) the Borrower does not draw down the entire Loan amount prior to the first Loan Repayment Date specified in this Section 2.02.(e), and (ii) the Bank extends the Last Availability Date specified in Section 2.02.(f) below to a date which falls after such first Loan

Repayment Date, then the amount of each drawdown made on or after the first Loan Repayment Date shall be allocated for repayment in equal amounts to the several Loan Repayment Dates which fall after the date of such drawdown (with the Bank adjusting the amounts so allocated as necessary so as to achieve whole numbers in each case). The Bank shall, from time to time, notify the Borrower of such allocations.

- (f) The Last Availability Date shall be 31 August 2030, or such later date that the Bank may in its discretion establish and notify to the Borrower and the Guarantor.
- (g) The rate of the Commitment Charge shall be 0.5% per annum.
- (h) The Loan is subject to a Variable Interest Rate.

Section 2.03. Drawdowns

The Available Amount may be drawn down from time to time in accordance with the provisions of Schedule 2 to finance (1) expenditures made (or, if the Bank so agrees, to be made) in respect of the reasonable cost of goods, works and services required for the Project and (2) the Front-end Commission.

Section 2.04. Authorised Representative for Drawdowns

The Ministry of Finance of the Borrower is designated as the Borrower's Authorised Representative for the purpose of taking any action required or permitted to be taken under the provisions of Section 2.03 and under the provisions of Sections 3.01 and 3.02 of the Standard Terms and Conditions.

ARTICLE III - EXECUTION OF THE PROJECT

Section 3.01. Other Affirmative Project Covenants

In addition to the general undertakings set forth in Article IV of the Standard Terms and Conditions, the Borrower shall, unless the Bank otherwise agrees:

- (a) Take all action necessary to provide adequate funds for the completion of the Project, including, but not limited to:
  - (1) Make available to the Project Executing Agency the proceeds of the Loan, the Grant and the TC Grants for the implementation of the Project;
  - (2) Cause the Project Executing Agency to take all necessary measures to implement the Project and comply with the relevant terms of this Agreement, the Grant Agreement and the TC Grant Agreements;
  - (3) Cause the Project Executing Agency to establish a Project Implementation Unit with adequate resources and suitably qualified personnel hired in accordance

with the Project Implementation Unit's terms of reference satisfactory to the Bank, and ensure the continuity of service of the Project Implementation Unit until the Project is completed;

(4) Upon a prior written request by the Bank, promptly, procure an independent review/assessment of the status of the Hospital Buildings; and

(5) Ensure regular maintenance of the Hospital Buildings as needed.

(b) Exempt from taxes (including, without limitation, VAT) and duties (including, without limitation, any customs duties) all goods, works and services (including consultancy services), procured for the Project and financed from the proceeds of the Loan, the Grant or the TC Grants made available by the Bank, or provide for their reimbursement.

Section 3.02. Project Implementation Unit

In order to coordinate, manage, monitor and evaluate all aspects of Project implementation, including the procurement of goods, works and services as well as consultancy services for the Project, unless otherwise agreed with the Bank, the Borrower shall cause the Project Executing Agency to establish and at all times during execution of the Project, operate a project implementation unit with adequate resources and suitably qualified personnel, under terms of reference acceptable to the Bank.

Section 3.03. Procurement

For purposes of Section 4.03 of the Standard Terms and Conditions, the following provisions shall, except as the Bank otherwise agrees, govern procurement of goods, works and services as well as consultancy services required for the Project and to be financed out of the proceeds of the Loan:

(a) Goods, works and services (other than the consultancy services referred to in Section 3.03(c) below) shall be procured through open tendering procedures.

(b) For purposes of Section 3.03(a), the procedures for open tendering are set out in Section III of the EBRD Procurement Rules.

(c) Consultants to be employed for the implementation of the Project shall be selected as follows: (i) a procurement consultant shall be selected through direct contracting procedures as set out in the EBRD Procurement Rules; and (ii) a PIU consultant shall be selected through competitive selection procedures as set out in the EBRD Procurement Rules.

(d) All contracts shall be subject to the review procedures set out in the EBRD Procurement Rules and shall be subject to prior review by the Bank.

Section 3.04. Environmental and Social Compliance Covenants

Without limiting the generality of Sections 4.02(a), 4.04(a)(iii), and 5.02(c)(iii) of the Standard Terms and Conditions, and unless the Bank otherwise agrees:

(a) Except as otherwise specified in the Environmental and Social Action Plan, the Borrower shall, and shall cause the Project Executing Agency and any contractor to, carry out the Project in accordance with the Designated Performance Requirements.

(b) Without limiting the foregoing, the Borrower shall, and cause the Project Executing Agency to, diligently implement and adhere to the Environmental and Social Action Plan and the associated Environmental and Social Management Plan and monitor the implementation of such plans in accordance with the monitoring provisions contained in such plans.

(c) The Borrower and the Bank may from time to time agree to amend the Environmental and Social Action Plan in response to changes in the circumstances of the Project or the Borrower, unforeseen events and the results of monitoring. Without limiting the generality of the foregoing,

(1) if there is any adverse environmental or social impact or issue that was not foreseen by or contemplated in the Environmental and Social Action Plan or the Environmental and Social Management Plan, either entirely or as to its severity,

(2) if any impact mitigation measure set out in the Environmental and Social Action Plan or the Environmental and Social Management Plan is not sufficient to eliminate or reduce any environmental or social impact to the level contemplated by the relevant Designated Performance Requirements within the time frame set out in the Environmental and Social Action Plan or the Environmental and Social Management Plan, or

(3) if any material non-compliance with the Environmental and Social Action Plan, the Environmental and Social Management Plan or with any Environmental and Social Law has been identified by the Borrower, the Bank or an inspection from any regulatory or enforcement authority,

the Borrower shall, as soon as reasonably practicable and subject to the consent of the Bank, develop and incorporate into the Environmental and Social Action Plan or the Environmental and Social Management Plan such additional or revised mitigation measures as may be necessary to achieve compliance with the Designated Performance Requirements, the Environmental and Social Action Plan or the Environmental and Social Laws, in each case in a manner satisfactory to the Bank.

Section 3.05. Consultants

(a) In order to assist in the implementation of the Project, the Borrower shall, unless otherwise agreed with the Bank, employ or cause to be employed, as required, and use consultants whose qualifications, experience and terms of reference are satisfactory to the Bank, including:

- (1) consultants to assist in the procurement process; and
- (2) consultants to assist the PIU (collectively, the “**Consultants**”).

(b) The Borrower shall provide, without charge, to any Consultants engaged to assist in matters relating to the Project or the operations of the Borrower all facilities and support necessary for the carrying out of their functions, including office space, photocopying equipment and supplies, secretarial services and transportation, as well as all documents, materials and other information that may be relevant to their work.

Section 3.06. Reporting Frequency and Submission Requirements

(a) Commencing from the Effective Date, until the full amount of the Loan has been repaid or cancelled, the Borrower shall submit to the Bank annual reports on Environmental and Social Matters arising in relation to the Borrower or the Project, as referred to in Section 5.02(c)(iii) of the Standard Terms and Conditions, within 60 days after the end of the year being reported on. Such reports shall include information on the following specific matters:

- (1) information on compliance by the Borrower with the Designated Performance Requirements as described in Section 3.04(a) and the implementation of the Environmental and Social Action Plan and the Environmental and Social Management Plan;
- (2) information on how the Borrower has monitored the compliance with the Designated Performance Requirements and the Environmental and Social Action Plan by any contractor engaged for the Project and a summary of any material non-compliance by such contractor with the Designated Performance Requirements and the Environmental and Social Action Plan and of any measures taken to remedy such non-compliance;
- (3) information on implementation of the stakeholder engagement plan and grievance mechanism required by Designated Performance Requirement 10, including a summary of any grievances received and how such grievances were resolved;
- (4) information on compliance by the Borrower with Environmental and Social Laws in relation to the Project, including a description of any claim, proceeding, order or investigation commenced or threatened against the Borrower, the status of any Authorisation required for the Project, the results of any inspection carried out by any regulatory authority, any violation of applicable laws, regulations or standards and any remedial action or fine relating to such violation, a summary of any material notice, report and other communication on Environmental and Social Matters relating to the Project submitted by the Borrower to any regulatory authority and any other circumstances giving rise to liability of the Borrower for any Environmental and Social Matter;
- (5) information on occupational health and safety management and the occupational health and safety record of the Project including the rates of accidents, lost time incidents and near-misses, any preventive or mitigative measures taken or

planned by the Borrower, any staff training on occupational health and safety and any other initiatives in relation to occupational health and safety management which have been implemented or planned by the Borrower;

- (6) a summary of any change in Environmental and Social Laws which may have a material effect on the Project;
- (7) copies of any information on Environmental and Social Matters periodically submitted by the Borrower to its shareholders or the general public; and
- (8) information on the key performance indicators as specified in the Green Project Monitoring Plan.

(b) Commencing from the Effective Date, the Borrower shall submit the periodic Project reports referred to in Section 4.04(a)(v) of the Standard Terms and Conditions semi-annually within 30 days after the end of the period being reported on, until the Project has been completed. Such reports shall include the following specific features:

- (1) The following general information:
  - (A) the physical progress accomplished in the implementation of the Project to the date of report and during the reporting period;
  - (B) actual or expected difficulties or delays in the implementation of the Project and their effect on the implementation schedule, and the actual steps taken or planned to overcome the difficulties and avoid delays;
  - (C) expected changes in the completion date of the Project;
  - (D) key personnel changes in the staff of the PIU, the Consultants or the contractors;
  - (E) matters that may affect the cost of the Project; and
  - (F) any development or activity (including but not limited to legal actions) likely to affect the economic viability of any Part of the Project.
- (2) Financial statements showing details of the expenditures incurred under each Part of the Project and the Drawdowns, together with a statement showing:
  - (A) original cost estimates;
  - (B) revised cost estimates, if any, with reasons for changes;
  - (C) original estimated expenditures and actual expenditures to date;
  - (D) reasons for variations of actual expenditures to date from original estimated expenditures to date;
  - (E) update on the sources of funds, if any; and
  - (E) estimated expenditures for the remaining quarters of the year.

(4) A brief statement of the status of compliance with each of the covenants contained in this Agreement.

(c) Immediately upon the occurrence of any incident or accident relating to the Borrower or the Project which has or is likely to have a significant adverse effect on the environment, workers, or on public or occupational health or safety, the Borrower shall inform the Bank and promptly thereafter give the Bank notice thereof specifying the nature of such incident or accident and any steps the Borrower is taking to remedy the same. Where an incident involves sensitive information in relation to a person or any risk of retaliation, the initial notice to the Bank shall not include any details of the identity of the persons involved. Without limiting the generality of the foregoing,

(1) an incident or accident relates to the Project if it occurs on any site used for the Project or, if it is caused by Project workers and/or facilities, equipment, vehicles or vessels used for or relating to the Project (whether or not being used on any site of the Project and whether or not being used by authorised or unauthorised persons);

(2) an incident or accident is considered to have a significant adverse effect on the environment or on public or occupational health or safety if:

(A) any applicable law requires notification of such incident or accident to any governmental authority,

(B) such incident or accident involves fatality of any person (whether or not such person is employed by the Borrower),

(C) more than one person (whether or not such persons are employed by the Borrower) has received serious injury requiring hospitalisation,

(D) such incident involves violence and harassment, bullying, intimidation, and/or exploitation, including any form of gender-based violence;

(E) such incident involves forced and child labour relating to the Project;
or

(F) such incident or accident has become, or is likely to become, public knowledge whether through media coverage or otherwise.

(d) The Borrower shall promptly notify the Bank of any significant protest or petition by workers or members of the public directed at or relating to the Borrower or the Project which might have a material adverse effect on the Borrower or the Project or which has become, or is likely to become, public knowledge through media coverage or otherwise. Within ten days following any such notification, the Borrower shall submit a report satisfactory to the Bank specifying the outcome of the Borrower's investigation into such protest, and any steps taken, or proposed to be taken, by the Borrower to resolve the issues raised in the protest or petition.

ARTICLE IV - FINANCIAL COVENANTS

Section 4.01. Financial Records and Reports

(a) The Borrower shall, in respect of the departments or agencies of the Borrower responsible for carrying out the Project or any part thereof, maintain procedures, records and accounts adequate to reflect, in accordance with internationally accepted accounting standards consistently applied, the operations, resources and expenditures relating to the Project and to monitor and record the progress of the Project (including its costs and the benefits to be derived from it).

(b) The Borrower shall:

(1) have the records and accounts referred to in Section 4.01(a) for each Fiscal Year audited by independent auditors acceptable to the Bank in accordance with internationally accepted auditing principles and standards;

(2) furnish to the Bank as soon as available, but in any case not later than six months after the end of each Fiscal Year, the report of such audit by such auditors of such scope and in such detail as the Bank may reasonably request; and

(3) furnish to the Bank such other information concerning such records and accounts, and the audit thereof, as the Bank may from time to time reasonably request.

ARTICLE V - SUSPENSION; ACCELERATION; CANCELLATION

Section 5.01. Suspension

The following are specified for purposes of Section 7.01(a)(xvii) of the Standard Terms and Conditions:

(a) the legislative and regulatory framework applicable to the medical sector in the territory of the Borrower shall have been amended, suspended, abrogated, repealed or waived in a manner other than as approved by the Bank in writing;

(b) control of the Project Executing Agency shall have been transferred to a party other than the Borrower; and

(c) Any of the events described in Section 7.01(a)(x) of the Standard Terms and Conditions has occurred with respect to the Grant Agreement, *mutatis mutandis*.

Section 5.02. Acceleration of Maturity

The following are specified for purposes of Section 7.06(f) of the Standard Terms and Conditions: any of the events specified in Section 5.01 shall have occurred and

continued without remedy for 30 (thirty) days after notice thereof has been given by the Bank to the Borrower.

ARTICLE VI - EFFECTIVENESS

Section 6.01. Conditions Precedent to Effectiveness

The following are specified for purposes of Section 9.02(c) of the Standard Terms and Conditions as additional conditions to the effectiveness of this Agreement:

- (a) The Grant Agreement has been executed and delivered and all conditions precedent to its effectiveness or to the right of the Borrower to make withdrawals thereunder, except only the effectiveness of this Agreement, have been fulfilled; and
- (c) The PIU has been established and is operational.

Section 6.02. Conditions Precedent to the First Disbursement

The obligation of the Bank to make the first disbursement of the Loan is subject to the following conditions precedent being fulfilled in form and substance satisfactory to the Bank:

- (a) The Bank shall have received evidence satisfactory to it that the Project Executing Agency has appointed the Consultants for the procurement and PIU support in accordance with this Agreement;
- (b) The Bank has received the key construction contract(s) for the goods, works and services under Part A of the Project; and
- (c) TC Grant Agreements have been executed and delivered and all conditions precedent to its effectiveness or to the right of the Borrower to make drawings thereunder, except only the effectiveness of this Agreement, have been fulfilled.

Section 6.03. Legal Opinion

- (a) For purposes of Section 9.03(a) of the Standard Terms and Conditions, the opinion or opinions of counsel shall be given on behalf of the Borrower by the Protector of Property Legal Interests of Montenegro.

Section 6.04. Termination for Failure to Become Effective

The date 180 days after the date of this Agreement is specified for purposes of Section 9.04 of the Standard Terms and Conditions.

ARTICLE VII - MISCELLANEOUS

Section 7.01. Notices

(a) The following addresses are specified for purposes of Section 10.01 of the Standard Terms and Conditions, except that any notice shall be deemed to be delivered if by hand, mail, or in pdf or similar format by electronic mail:

For the Borrower:

Ministry of Finance of Montenegro
Stanka Dragojevic 2
81000 Podgorica
Montenegro

Attention: Novica Vukovic
Minister of Finance

Email: mf@mif.gov.me

For EBRD:

European Bank for Reconstruction and Development
5 Bank Street
London E14 4BG
United Kingdom

Attention: Banking Services / Operation No. 54452

Telephone: +44 20 7338 6000

Email: bankingservices@ebrd.com

(b) The Bank may invite the Borrower to register to use ClientNet or another form of electronic communication and, if the Borrower and the Bank agree to use ClientNet or such other form of electronic communication, any notice, application or other communication from the Borrower to the Bank or from the Bank to the Borrower (other than any notice, application or other communication that is required by this Agreement to be in an original, certified or hard copy), may, subject to the terms and conditions of ClientNet or such other form of electronic communication, be given or made by posting such notice, application or other communication on ClientNet or sent in accordance with the terms agreed concerning such other form of electronic communication.

(c) Any notice, application or other communication delivered by hand, airmail or facsimile transmission or via ClientNet or another agreed form of electronic communication will only be effective when actually received (or made available) in readable form, provided that any notice, application or other communication that is received (or made available) after 5:00 p.m. in the place in which the party to whom the

relevant notice, application or communication is sent has its address for the purpose of this Agreement shall be deemed only to become effective on the following day.

(d) The following are the names, titles and email addresses of the persons designated as the initial contacts of the Borrower for purposes of any invitation the Bank may send to the Borrower regarding ClientNet:

<i>Name</i>	<i>Title</i>	<i>E-mail address</i>	<i>Language - English, Russian, French</i>
Novica Vuković	Minister of Finance	novica.vuković@mif.gov.me	English
Andrijana Ulić Rajović	General Director	andrijana.ulic@mif.gov.me	English

IN WITNESS WHEREOF, the parties hereto, acting through their duly authorised representatives, have caused this Agreement to be signed in three original copies and delivered at Podgorica, Montenegro as of the day and year first above written.

MONTENEGRO

By: _____
Name: Novica Vukovic
Title: Minister of Finance

**EUROPEAN BANK
FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT**

By: _____
Name:
Title:

SCHEDULE 1 - DESCRIPTION OF THE PROJECT

1. The purpose of the Project is to assist the Borrower in financing the implementation of various energy efficiency measures and potentially renewable energy technology (solar photovoltaic) in three public hospital buildings: (i) the Clinical Centre in Podgorica; (ii) a hospital in Cetinje; and (iii) a hospital in Bijelo Polje, which will lead to improvement of their energy performance. The Project is expected to be co-financed with an investment grant of up to EUR 2.0 million from the EU through the REEP and technical assistance of up to EUR 1.1 million funded by REEP, Austrian DRIVE Fund and EBRD Shareholder Special Fund. The project will be implemented through the Ministry of Health of Montenegro.
2. The Project consists of the following Parts, subject to such modifications thereof as the Bank and the Borrower may agree upon from time to time:
  - Part A: Efficiency measures for the selected hospitals as above;
  - Part B: Front-end Fee;
  - Part C: Technical assistance programme for the following:
    - a) Energy Efficiency Feasibility Study.
    - b) Procurement Support for the selection of the PIU Consultant.
    - c) Project Implementation support and Energy Audit of the buildings: Preparation of preliminary and detailed design, technical specifications for preparation of tenders for energy efficiency measures in the buildings, works supervision.
3. The Project is expected to be completed within 36 months from the date of the Loan Agreement.

SCHEDULE 2 - CATEGORIES AND DRAWDOWNS

1. The table attached to this Schedule sets forth the Categories, the amount of the Loan allocated to each Category and the percentage of expenditures to be financed in each Category.
2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 above, no Drawdown shall be made in respect of expenditures incurred prior to the date of the Loan Agreement.

Attachment to Schedule 2

Category	Amount of the Loan Allocated to the Category (EUR)	Percentage of Expenditures to be Financed
(1) Goods, works and services for Part A	11,880,000	100% of contract value excluding any taxes
(2) Front-end Commission	120,000	100%

SCHEDULE 3 – ENVIRONMENTAL AND SOCIAL ACTION PLAN AND GREEN PROJECT MONITORING PLAN

1. Environmental and Social Action Plan

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
EBRD PR 1: Assessment and Management of Environmental and Social Risks and Impacts							
1.1.	<p>Based on the scope of works to be included in the Main Designs for each hospital, the Ministry to initiate either the remodelling or reconstruction procedure with the Directorate for Inspection Supervision and Licenses within the Ministry of Spatial Planning, Urbanism and State Property.</p> <p>If Project activities are categorised as remodelling¹, the Ministry to submit applications for remodelling works to the Directorate before the commencement of works. For Project activities in Cetinje, the Administration for the Protection of Cultural Properties of Montenegro to be notified about the scope of works.</p> <p>In the case of Project activities being classified as reconstruction², the Ministry to obtain:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation 	<ul style="list-style-type: none"> Montenegrin Law on Spatial Planning and Construction 	<p>Resources: Ministry's and Contractors' internal resources</p> <p>Investment Needs: Payment of fees required for obtaining permits/approvals</p> <p>Responsibility: PIU</p>	<p>In case of remodelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> Applications for Remodelling Works and Notification of the Administration for the Protection of Cultural Properties of Montenegro – before the commencement of works <p>In case of reconstruction:</p> <ul style="list-style-type: none"> UTCs and Conservation Conditions – 	<p>Target: Full compliance with national requirements achieved</p> <p>Evaluation Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> All Project permits/approvals obtained Permits register created 	

¹ Remodelling means works on the existing structure which: change the organisation of space in the structure, replace appliances, plants, equipment and installations which does not affect structure stability and safety, do not change the structural elements, do not change the external appearance and do not affect the safety of adjacent structures, traffic, fire protection and the environment.

² Reconstruction means works on the existing structure, resulting in: extensions and additions, repairing of damaged structures, reinforcing the construction, replacing installations, appliances, plant and equipment, changing the existing process of production and other works impacting structure stability and safety, changing structural elements,

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<ul style="list-style-type: none"> Urban-Technical Conditions (UTCs) from the Ministry of Spatial Planning, Urbanism and State Property Conservation Conditions from the Ministry of Spatial Planning, Urbanism and State Property, along with Approval of the Conservation Project from the Administration for Protection of Cultural Assets of Montenegro (applicable only in Cetinje) Final Acceptance of Conservation Works from the Administration for Protection of Cultural Assets of Montenegro (applicable only in Cetinje) <p>Additionally, the Ministry to submit a Notification of Building Works to the Ministry of Spatial Planning, Urbanism and State Property, and a Notification of Building Works on Cultural Assets (applicable only in Cetinje) to the Administration for Protection of Cultural Assets of Montenegro, at least 15 days before commencing works.</p> <p>The PIU to ensure that the Contractor also obtains all relevant permits and approvals³ before commencing works.</p>				<ul style="list-style-type: none"> before the development of the Main Designs Approval of Conservation Project – after Cetinje Main Design development and before its finalisation Notification of Building Works and Notification of Building Works on Cultural Assets – within 15 days prior to the commencement of works Final Acceptance of Conservation Works – after completion of works in Cetinje <p>Contractor(s) to obtain permits/approvals before the</p>		

altering external appearance of the building as compared to the final design, impacting the environment and safety of adjacent structures and traffic, changing the water regime, changing the conditions for protection of natural and immovable cultural heritage.

³ The exact list of permits and approvals needed will be determined after the development of the Main Designs, but may include the following: Consent on the Waste Management Plan for Construction and/or Hazardous Waste, Permit for Placement of Temporary Structures, Permit for Transport of Unstandardised Items, etc.

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable of commencement of works.	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	A permits register to be created by the PIU and regularly updated.						
1.2.	<p>The Ministry to engage a PIU Support Consultant to facilitate capacity-building for the PIU and personnel involved in the Project, specifically regarding EBRD's ESP requirements, as well as monitoring and reporting requirements for E&S aspects, including contractor management.</p> <p>E&S Specialist within the PIU to be appointed.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with ESP 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 1 	<p>Resources: Ministry's internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of external consultancy for PIU support</p> <p>Responsibility: The Ministry</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prior to start of Project implementation 	<p>Target: Full compliance with EBRD's ESP achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> PIU Support Consultant engaged Capacity-building trainings/workshops documented List of participants available E&S Specialist appointed 	
1.3.	<p>In collaboration with the PIU Support Consultant, PIU to develop and implement a Project-specific Environmental and Social Management System (ESMS) with clearly defined roles and responsibilities regarding Project implementation. The ESMS needs to include:</p> <ul style="list-style-type: none"> EHSS Policy, EHSS Objectives and targets, Identification of legal and other requirements, Clearly defined roles, responsibilities, and budget for implementation of the ESMS, Register of E&S aspects and impacts, EHSS procedures and operational controls to minimise impacts, Internal and external EHSS monitoring, Internal EHSS review and audits, Management reviews. 	<ul style="list-style-type: none"> Optimisation of E&S management through a formalised system Minimisation of EHSS related accidents Compliance with PR 1 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 1 Good international practice 	<p>Resources: Ministry's internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of external consultancy for PIU support</p> <p>Responsibility: PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prior to start of Project implementation 	<p>Target: Full compliance with EBRD PR 1 achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Project-specific ESMS including contractor management system developed and operational Project-specific EHSS Policy defined External audit and monitoring reports prepared EBRD notified through annual E&S reports 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<p>To develop the ESMS, the PIU/PIU Support Consultant to prepare and implement a training programme that covers EHSS aspects.</p> <p>The ESMS to include the Project-specific contractor management system that will ensure that Contractor(s) working on Project sites meet all requirements. This entails:</p> <ul style="list-style-type: none"> Incorporating relevant ESMP conditions into tendering documents as appropriate, contractually requiring Contractor(s) to apply these standards and provide for mitigation of non-compliance, Overseeing and auditing that Contractor(s) have the knowledge and skills to perform their Project tasks in accordance with contract conditions, In case of further subcontracting, requiring that Contractor(s) have similar arrangements with their subcontractors. 						
1.4.	<p>The PIU to require through tendering and contracts that the Contractor(s) develops and implements a Construction Environmental and Social Management Plan (CESMP), which includes a Construction Waste Management Plan (CWMP), OHS Plan, and Traffic Management Plan (TMP), based on the developed Project Environmental and Social Management Plan (ESMP). The ESMP to be shared with the Contractor(s) through the tendering documentation.</p> <p>For Bijelo Polje site, the PIU to incorporate the Asbestos-Containing Materials Management Plan (ACMMP), developed by the Consultant within this Assignment, into</p>	<p>Compliance with national legislation</p> <p>Improvement in Contractor's E&S performance</p> <ul style="list-style-type: none"> Minimising negative E&S impacts 	<p>National legislation</p> <p>EBRD PR1, PR2, PR3, PR4, PR 10</p> <p>Good international practice</p> <ul style="list-style-type: none"> ISO 39001 - Road Traffic Safety Management 	<p>Resources: Contractor's internal resources</p> <p>Investment Needs: Included in Contractor's budget</p> <p>Responsibility: Contractor(s) to develop and implement; PIU to approve; Supervision Engineer/PIU to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> Preparation and approval of plans in the pre-construction phase Implementation of plans during construction phase 	<p>Target: High level of E&S management achieved; construction activities adequately organised to minimise E&S risks</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> ESMP and ACMMP included into tendering documentation and shared with the Contractor(s) CESMP, CWMP, TMP and OHS Plan 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<p>the tendering documentation and mandate its implementation by the Contractor(s).</p> <p>When developing the CESMP, Contractor(s) to follow EBRD Briefing Notes⁴.</p> <p>CESMP also to include relevant E&S requirements from permits/approvals to be obtained (listed under 1.1).</p> <p>CESMP, together with the sub-plans, must be reviewed by the Supervision Engineer and PIU before the commencement of works.</p>					<p>developed and approved</p> <ul style="list-style-type: none"> All plans implemented and updated when necessary 	
1.5.	<p>The PIU to require through tendering and contracts that the Supervision Engineer possesses a dedicated E&S specialist(s) who will monitor the Contractors' E&S performance.</p> <p>PIU Support Consultant and the PIU to ensure adequate implementation of the Contractors' plans through regular meetings with the Supervision Engineer and review of the Supervision Engineer's reports on implementation of E&S measures.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements 	EBRD PR 1, PR 2, PR 3, PR 4, PR 10	<p>Resources: Supervision Engineer's internal resources</p> <p>Investment Needs: Included in Supervision Engineer's budget</p> <p>Responsibility: Supervision Engineer to implement; PIU to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> Engagement of E&S Supervision prior to start of construction Meetings and review of reports regularly during construction phase 	<p>Target: High level of E&S management and full compliance with EBRD requirements achieved</p> <p>Evaluation Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Supervision Engineer's organisational chart along with tasks and responsibilities, prepared and submitted to the PIU during tendering Supervision Engineer's reports on E&S issues regularly prepared and shared with the PIU 	
1.6.	<p>PIU to establish a Communication and Coordination Procedure after the contractor is selected, including:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Minimising negative H&S risks for patients/staff/visitors 	Best practice	<p>Resources: PIU's and hospitals' internal resources</p> <p>Investment Needs:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Preparation and approval of Procedure in the 	<p>Target: High level of H&S management achieved; construction activities adequately organised to</p>	

⁴ Available at: <https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-and-social-policy/implementation.html>

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<ul style="list-style-type: none"> A formal coordination procedure among construction managers and hospital administrators for all three hospitals, outlining the processes for scheduling, executing and supervising construction activities, with a special emphasis on coordinating noisy construction works Weekly meetings of hospital staff to discuss works planned for each week, allowing departments to prepare for any disruptions or relocation of patients to other departments Ensuring that hospital staff, particularly those in departments directly affected by construction activities, are regularly informed about potential H&S issues and providing updated on EE measures being implemented as well as instruction on handling any safety incidents related to the works. <p>The Procedure to be shared with the Contractor(s) and hospitals.</p>			<p>None</p> <p><i>Responsibility:</i> Hospitals to implement in cooperation with Contractor(s); PIU to support and supervise</p>	<p>pre-construction phase</p> <ul style="list-style-type: none"> Procedure to be shared with the Contractor(s) during tendering Implementation during construction 	<p>minimise H&S risks for patients/staff/visitors</p> <p><i>Evaluation criteria:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Communication and Coordination Procedure developed by the PIU and approved by the Ministry Procedure shared with the Contractor(s) and hospitals Information included in reports submitted to the EBRD 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
1.7.	In collaboration with the PIU Support Consultant, PIU to submit 6-monthly E&S reports to EBRD during construction , which will provide a summary of E&S performance, including information on ESAP implementation progress. Monitoring and reporting will address: <ul style="list-style-type: none"> Progress on actions specified in the project ESMP and ESAP Stakeholder engagement activities undertaken, including the resolving of grievances and how they were resolved (as defined in more detail in the Project's Stakeholder Engagement Plan) Regulatory and reporting requirements Any accidents and incidents, including H&S. Notify EBRD immediately of any significant Project related changes or any incident or accident.	Compliance with EBRD reporting requirements	Respective E&S covenants in the legal agreement with EBRD	Resources: PIU's internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD) Investment Needs: Payment of external consultancy for PIU support Responsibility: PIU	<ul style="list-style-type: none"> As per the loan agreement 	Target: Regular and on-time reporting to the Bank Evaluation Criteria: <ul style="list-style-type: none"> Reports in the EBRD-approved format including ESAP implementation progress submitted to the EBRD EBRD notified of any significant changes or accidents 	
EBRD PR 2: Labour and Working Conditions							
2.1.	PIU to require from Contractor(s) during the tendering procedure to submit a statement that the Contractor(s) comply with all national labour regulations and will comply with these regulations during construction. PIU also to require from Contractor(s) to establish a workers grievance mechanism in line with PR2. PIU to ensure monitoring of Contractors' performance through the Supervision Engineer which will include compliance with labour standards in its monthly progress reports for PIU.	<ul style="list-style-type: none"> Ensuring that workers' rights are protected 	<ul style="list-style-type: none"> Labour Law EBRD PR2 	Resources: Contractors' internal resources Investment Needs: None Responsibility: Contractor(s) to implement; Supervision Engineer/PIU to supervise	<ul style="list-style-type: none"> During the tendering procedure and construction phase 	Target: Full compliance with Montenegro law and PR 2 requirements achieved Evaluation Criteria: <ul style="list-style-type: none"> Provision on compliance with labour standards including establishment of a grievance mechanism for all workers (including sub-contractors) incorporated into the 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
						<ul style="list-style-type: none"> tendering procedure and contracts with Contractor(s) Statement provided by Contractor(s) that they fully observe all Montenegro labour regulations and will comply with these during construction Compliance verified through monthly progress reports of the Supervision Engineer, signed off by PIU Information included in reports submitted to the EBRD 	
EBRD PR 3: Resource Efficiency and Pollution Prevention and Control							
3.1.	While developing the Main Designs, the PIU to ensure that selected equipment and materials adhere to the technical requirements outlined in the <i>Regulation on Minimum Energy Efficiency Requirements for Buildings</i> ⁵ , to maximise the impacts of greenhouse gases (GHG) reduction/energy savings of planned EE enhancements.	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation and EBRD requirements Reduced energy consumption Lower GHG emissions 	<ul style="list-style-type: none"> Law on Efficient Use of Energy and its by-laws EBRD PR 3 EBRD Paris Agreement Alignment EBRD GET requirements 	<p>Resources:</p> <ul style="list-style-type: none"> Project Designer's internal resources <p>Investment Needs:</p> <ul style="list-style-type: none"> Included in Project Designer's budget <p>Responsibility:</p> <ul style="list-style-type: none"> Project Designer to implement; independent third party to review⁶; PIU to supervise 	<ul style="list-style-type: none"> During the Main Designs' development 	<p>Target: Full compliance with national requirements achieved; energy consumption and GHG emissions reduced</p> <p>Evaluation Criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Main Designs aligned with national legislation (and thus EBRD GET and PA requirements) 	

⁵ O.G. of Montenegro, no. 75/15

⁶ An independent third party needs to perform an audit of the Main Design, as required by of the Law on Spatial Planning and Building Construction (O.G. of Montenegro, no. 64/17) and in line with the Rulebook on Methods of Main Design Audit (O.G. of Montenegro, no. 18/18).

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
3.2.	Hospitals' representatives to regularly monitor fuel and electricity consumption, to enable the calculation of GET indicators and the quantification of Project benefits.	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements 	<ul style="list-style-type: none"> GET requirements 	<p>Resources: Hospitals' internal resources</p> <p>Investment Needs: None</p> <p>Responsibility: Hospitals' representatives to implement; PIU to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Project's operation phase 	<p>Target: Full compliance with EBRD requirements achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Data on electricity and fuel consumption collected and delivered to the PIU 	
3.3.	<p><u>Applicable only in Bijelo Polje:</u></p> <p>Before preparing tendering documentation, the PIU to engage a specialist to conduct a physical inspection of transformers slated for replacement to gather information about their status and confirm whether further investigation and sampling are necessary to verify PCBs content/contamination.</p> <p>If needed, the PIU to engage an authorised laboratory to perform sampling and testing.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements Pollution prevention during construction phase 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 3 Best practices 	<p>Resources: PIU's internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of external specialist and laboratory</p> <p>Responsibility: External specialist and laboratory to implement; PIU to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prior to the preparation of tendering documentation 	<p>Target: Full compliance with EBRD requirements achieved; environmental contamination prevented</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Presence of PCBs inspected Results of sampling and testing available (if PCBs presence is confirmed) 	
3.4.	<p><u>Applicable only in Bijelo Polje:</u></p> <p>If PCBs presence is confirmed (please see 3.3 above), Contractor(s) to define environmentally appropriate management and disposal procedures within the CWMP.</p> <p>In the event of installing new oil transformers with a capacity exceeding 1,000 liters, include in the Main Design and install a transformer</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements Pollution prevention 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 3 Best practices 	<p>Resources: Contractors' internal resources</p> <p>Investment Needs: Included in Contractors' budget</p> <p>Responsibility:</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Main Design's development and Project's construction phase 	<p>Target: Full compliance with EBRD requirements achieved; environmental contamination prevented</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Appropriate PCB management and disposal procedure 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
3.5.	<p>sump as a secondary containment barrier to capture and contain leaked oil, thus preventing its spread into the surrounding environment.</p> <p>PIU to ensure that the Contractor(s) fully implements the CESMP and accompanying CWMP and ACMMP (only in Bijelo Polje).</p> <p>CWMP to specifically address the management of hazardous waste, including WEEE, as well as PCB oil (if necessary) in Bijelo Polje. In addition, CWMP needs to assess the quantities of ACM that will be generated during reconstruction activities in Bijelo Polje and refer to the prepared ACMMP in terms of ACM management.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation and EBRD requirements Pollution prevention 	<ul style="list-style-type: none"> Law on Waste Management and its by-laws EBRD PR 3 	<p>Contractor(s) to implement; Supervision Engineer/PIU to supervise</p> <p>Resources: Contractors' internal resources</p> <p>Investment Needs: Included in Contractors' budget</p> <p>Responsibility: Contractor(s) to implement; Supervision Engineer/PIU to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Project's construction phase 	<p>included in the CWMP (if necessary)</p> <ul style="list-style-type: none"> Transformer sump installation included in the Main Design (if necessary) Transformer sump installed (if necessary) <p>Target: Full compliance with national and EBRD requirements achieved; pollution due to improper waste disposal avoided</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> CWMP fully implemented ACMMP fully implemented (only in Bijelo Polje) Waste shipment documentation available 	
EBRD PR 4: Health, Safety and Security							
4.1.	<p>The PIU to include in tendering documentation the requirement for all equipment and materials defined by the Main Designs to strictly adhere to fire safety regulations in accordance with the standard for construction materials: Behaviour of Building Elements in Fire⁷ and Regulation on Classification of Construction Materials in Relation to their Reaction and Resistance to Fire⁸.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation Compliance with EBRD requirements 	<ul style="list-style-type: none"> Law on Protection and Rescue and by-laws Regulation on the Classification of Construction Materials Standard for construction materials 	<p>Resources: Project Designer's internal resources</p> <p>Investment Needs: Included in Project Designer's budget</p> <p>Responsibility: Project Designer to implement;</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Main Designs' development 	<p>Target: Full compliance with national legislation and EBRD requirements achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fire safety requirements addressed by the Main Designs 	

⁷ O.G. of the FRY, no. 53/97

⁸ O.G. of Montenegro, no. 073/17, 042/19

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
4.2.	<p>Additionally, the design provisions must align with the specific requirements of the hospital environment regarding occupancy and must not impede or obstruct existing measures for safe evacuation.</p> <p>Designers to account for the expected rise in temperatures of up to 4°C when choosing materials, sizing equipment, and determining the energy needed for cooling, to maximise the Project's contribution to mitigating extreme heat events.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements Minimisation of climate-related impacts 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 4 EBRD Paris Agreement Alignment 	<p>Independent third party to review; PIU to supervise</p> <p><i>Resources:</i> Project Designer's internal resources</p> <p><i>Investment Needs:</i> Included in Project Designer's budget</p> <p><i>Responsibility:</i> Project Designer to implement; Independent third party to review; PIU to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Main Designs' development 	<p><i>Target:</i> Full compliance with EBRD requirements achieved; potential impacts of future extreme heat events mitigated</p> <p><i>Evaluation Criteria:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Climate change effects considered within Main Designs 	
4.3.	<p>While determining the capacities and locations of PV modules during the development of Main Designs, designers to consider the outcomes of static calculations and assessments of roofs' structural integrity, in order to ensure that the structures can support the additional load effectively.</p> <p>Managing risks of the supply chain through the procurement process</p> <p>Include in the tendering documentation for the Contractor(s), including the contract conditions, the following additional requirements, to be submitted by the contractors prior to procurement of the solar PV panels:</p> <p>(i) self-declaration from solar panel manufacturer that their products do not contain any components made with forced labour, and</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements Minimisation of safety risks Avoid suppliers linked to credible allegations of forced labour in their own operations or in their sub-suppliers' operations 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 4 and PR 2 Best practices 	<p><i>Resources:</i> Project Designer's internal resources for Main Design considerations</p> <p>Contractor(s) for solar component purchase considerations</p> <p><i>Investment Needs:</i> Included in Project Designer's budget for Main Design</p> <p><i>Responsibility:</i> Project Designer to implement Main Design considerations; independent third</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Main Designs' development Additional information to be provided prior to the purchase of solar panels 	<p><i>Target:</i> Full compliance with EBRD requirements achieved; potential safety risks minimised; child and labour related risks in the supply chain for solar components eliminated</p> <p><i>Evaluation criteria:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Static calculations performed Structural stability and static requirements addressed by the Main Designs Tender documents, including contract conditions, include the requirement for the solar PV supplier 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	(ii) supporting evidence of the panel manufacturer's policy document or code of conduct covering both the panel manufacturers' own operations and that of their suppliers of solar components (e.g. solar cells, wafers, polysilicon), which clearly states that forced labour is prohibited and that suppliers of solar components must apply the same prohibitions to their suppliers of solar components.			party to review; PIU to supervise Contractor to comply with additional requirements prior to purchase of PV panels from suppliers; PIU to supervise		to provide additional information, as requested in the action.	
4.4.	<p>The PIU to include in tendering documentation the following requirements for Contractor(s) to:</p> <ul style="list-style-type: none"> Perform a risk assessment before mobilisation and construction activities to identify potential hazards, evaluate likelihood and severity of risks, and propose appropriate control measures. Develop method statements for all activities with increased risk for workers such as lifting and hoisting operations, work on heights, works with live electrical installations, etc. Develop and implement an OHS Plan applicable for the construction activities in accordance with the <i>Law on OHS⁹, Regulation on OHS Measures at Temporary and Mobile Construction Sites¹⁰, Regulation on OHS Plan¹¹ and Rulebook on OHS Plan¹²</i>. Perform training for all employees involved with Project execution. Training programme must cover, as a minimum, all risks and hazards 	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation Compliance with EBRD requirements 	<ul style="list-style-type: none"> Law on OHS and its by-laws Law on Protection and Rescue, and its by-laws EBRD PR 4 Best practices 	<p>Resources:</p> <ul style="list-style-type: none"> Contractors' internal resources <p>Investment Needs:</p> <ul style="list-style-type: none"> Included in Contractors' budget <p>Responsibility:</p> <ul style="list-style-type: none"> Contractor(s) to implement; Independent third party to audit and approve OHS Plan; Supervision Engineer/PIU to supervise 	<ul style="list-style-type: none"> Plans developed prior to the commencement of works and implemented throughout construction 	<p>Target: Full compliance with national legislation and EBRD requirements achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Job risk assessment conducted (document developed) OHS Plan developed and implemented Training programme developed and training conducted for all employees involved with the Project execution performed and documented Emergency Preparedness and Response Procedure developed and implemented 	

⁹ O.G. of Montenegro, no. 034/14, 044/18

¹⁰ O.G. of Montenegro, no. 020/19

¹¹ O.G. of Montenegro, no. 038/19

¹² O.G. of Montenegro, no. 039/19

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<p>Identified during risk assessment with clear instructions on precaution measures and proper selection and use of personal protective equipment. The training will specifically also include worker's code of conduct, as well as GBVH awareness and prevention training, emphasizing the vulnerabilities of hospital patients and the importance of maintaining a professional and respectful demeanour at all times.</p> <ul style="list-style-type: none"> Develop and implement an Emergency Preparedness and Response Procedure outlining plan, actions and responsibilities in case of emergency, specifically addressing extreme heat events and activities to safeguard workers' health, encompassing at minimum adjustments in operations and working hours. Ensure that sufficient type and quantity of firefighting equipment is readily available at construction site and that all personnel are trained in proper use of this equipment. Organise operation and maintenance training sessions for the technical staff in hospitals. These sessions to be developed to cover all potential risks and issues dependant on specific role of the employee, i.e., to address specific job risks for different positions within the hospitals. Special attention to be given to maintenance activities to ensure the optimal efficiency of the new systems and enhance the overall functionality of the installed equipment. Develop (in collaboration with hospital representatives) and implement construction related Traffic 					<ul style="list-style-type: none"> Operation and maintenance trainings performed and documented TMP developed and implemented ACMMP implemented (only in Bijelo Polje) 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<p>Management Plan with solutions for mitigation traffic congestion and to ensure emergency evacuation routes remain unobstructed.</p> <ul style="list-style-type: none"> Conduct all activities related to asbestos containing materials in accordance with the developed ACMMP (applicable only in Bijelo Polje). 	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation 	<ul style="list-style-type: none"> Law on OHS and its by-laws 	<p>Resources: Ministry's internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of OHS Coordinator(s)</p> <p>Responsibility: Ministry</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Main Designs' development and for construction 	<p>Target: Full compliance with national legislation achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> OHS Coordinator(s) for design phase appointed OHS Coordinator(s) for construction phase appointed 	
4.5.	<p>The Ministry to appoint competent OHS Coordinator(s) during both the design and the construction phases of the Project, as required by Montenegrin law.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation Compliance with EBRD requirements 	<ul style="list-style-type: none"> Law on OHS and its by-laws EBRD PR 4 Best practices 	<p>Resources: Hospitals' internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of external company – licensed organisation</p> <p>Responsibility: Hospitals' representatives to implement; Ministry to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> After Project commissioning and handover 	<p>Target: Full compliance with national legislation and PR 4 achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Job Hazard Analysis conducted by a licensed organisation OHS record keeping established in all three hospitals OHS Rulebook and Safety Manuals developed (or revised) 	
4.6.	<p>The hospitals are required to:</p> <ul style="list-style-type: none"> Conduct a Job Hazard Analysis to include an assessment of newly introduced job positions and roles pertaining to the, inter alia, operation and maintenance of HVAC, BEMS and PV infrastructure, and define necessary measures and equipment required to establish a secure and safe work environment. Ensure regular monitoring of effectiveness of prescribed measures through assessment of key indicators (such as: number and severity of injuries, loss time injuries and near misses). Maintain a record of occupational accidents and diseases, as well as dangerous occurrences and accidents. 						

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<ul style="list-style-type: none"> Adopt new or revise existing documents regulating OHS: Rulebook on OHS and Safety Manual. These shall be expanded to cover newly introduced risks pertaining to the operation and maintenance of HVAC, BEMS and PV infrastructure. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements Minimisation of safety risks 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 4 	<p>Resources: Hospitals' internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of external company – licensed organisation</p> <p>Responsibility: Hospitals' representatives to implement; Ministry to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> As soon as possible 	<p>Target: Full compliance with PR 4 achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Earthquake Emergency Plan developed and implemented 	
4.7.	<p>The hospitals to develop an Earthquake Emergency Plan in line with National Earthquake Protection and Rescue Plan.</p> <p>The Plan must outline evacuation procedures and identify safe zones within buildings. Additionally, it should include protocols for coordinating with emergency services and conducting drills and training sessions to ensure individuals are familiar with the appropriate actions to take in the event of an earthquake.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation Compliance with EBRD requirements 	<ul style="list-style-type: none"> Law on OHS and Law on Protection and Rescue EBRD PR 4 Best practices 	<p>Resources: Hospitals' internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of external company – licensed organisation</p> <p>Responsibility: Hospitals' representatives to implement; Ministry to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> As soon as possible 	<p>Target: Full compliance with national legislation and PR 4 achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> OHS Training Plan developed and conducted Fire Protection Plan developed and implemented Evacuation Plans prepared and displayed 	
4.8.	<p>All hospitals are required to implement the corrective measures outlined in the developed Life and Fire Safety Assessment Report:</p> <ul style="list-style-type: none"> Draft an OHS Training Plan and engage a licensed organisation to conduct this training. Keep records of the OHS training. Engage a licensed organisation to develop a Fire Protection Plan. Place the fire extinguishers in accordance with the Fire Protection Plan. Mark the locations of fire extinguishers as to be easily noticeable during an emergency. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with national legislation Compliance with EBRD requirements 	<ul style="list-style-type: none"> Law on OHS and Law on Protection and Rescue EBRD PR 4 Best practices 	<p>Resources: Hospitals' internal resources or included in the Project's budget (as to be agreed with EBRD)</p> <p>Investment Needs: Payment of external company – licensed organisation</p> <p>Responsibility: Hospitals' representatives to implement; Ministry to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> As soon as possible 	<p>Target: Full compliance with national legislation and PR 4 achieved</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> OHS Training Plan developed and conducted Fire Protection Plan developed and implemented Evacuation Plans prepared and displayed 	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<ul style="list-style-type: none"> Engage a licensed organisation to draft Evacuation Plans. Display these plans in hallways and patient/guest rooms. Engage a licensed organisation to perform standpipe system inspection and testing. Draft a Service Plan for servicing, inspection and testing of emergency power generators. This Plan should also define the alternative diesel fuel supply measures in case the main supplier is unavailable during an emergency. Perform service, inspection and testing of emergency power generators in accordance with the Service Plan. <p>Each hospital to implement tailored measures specifically prescribed for its current state.</p>			Hospitals' representatives to implement; Ministry to supervise		<ul style="list-style-type: none"> Standpipe system inspection and testing performed Service Plan developed and implemented Other corrective measures stated in Life and Fire Safety Assessment Report per each hospital implemented 	
4.9.	<p><u>Applicable only in Cetinje:</u></p> <p>To reduce the risk of pluvial flooding, the technical staff at Cetinje hospital to routinely assess the effectiveness of the stormwater sewerage system during rainfall. If any drainage issues are detected, such as visible puddles, slow drainage of stormwater runoff, or accumulation of stormwater in parking lots, the staff to promptly notify "Vodovod i kanalizacija Cetinje" to conduct maintenance/unlogging.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements Minimisation of climate-related impacts 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD Paris Agreement Alignment 	<p>Resources: Cetinje hospital's internal resources</p> <p>Investment Needs: None</p> <p>Responsibility: Cetinje hospital's staff to implement; PIU to supervise</p>	<ul style="list-style-type: none"> During the Project's operation phase 	<p>Target: Full compliance with EBRD requirements achieved; potential impacts of future extreme precipitation events mitigated</p> <p>Evaluation criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> No flood damages recorded 	
EBRD PR 10: Information Disclosure and Stakeholder Engagement							
10.1.	As specified in the Stakeholder Engagement Plan (SEP) , the PIU to undertake information disclosure and stakeholder engagement activities <u>including but not limited to:</u>	<ul style="list-style-type: none"> Compliance with EBRD requirements 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 10 	<p>Resources: PIU and Contractors' internal resources</p> <p>Investment needs:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Continuously 	<p>Target: Meaningful engagement of stakeholders</p> <p>Evaluation criteria:</p>	

No.	Action	E&S Risk (Liability, Benefits)	Requirement (Legislative, EBRD PR, Best Practice)	Resources, Investment Needs, Responsibility	Timetable	Target and Evaluation Criteria for Successful Implementation	Status of Implementation
	<ul style="list-style-type: none"> • Disclose SEP, Non-Technical Summary and Public Grievance Form. • Implement the grievance mechanism detailed in the SEP (particularly to ensure that hospital representatives which will be PIU members promptly notify the PIU of any complaints received by the hospitals regarding the construction works (within 24 h)). • Track grievances by types (topics), including grievances related to GBVH. • At least 30 days before construction commences, issue a notice detailing the start and duration of the works and the availability of the public grievance mechanism, to be: (i) published on the websites of the Ministry and the hospitals, as well as (ii) displayed at the hospital entrances and the reception counters of the hospitals. • Ensure that the Contractor(s) to display a construction site sign at the hospital entrance, with information on the start date, duration, expected completion, Contractor(s) details and PIU contacts for complaints. 			<p>None</p> <p><i>Responsibility:</i> PIU and Contractor(s)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring reports on the results of the stakeholder engagement process • Community grievances tracked • The public informed about construction works in advance through the channels listed in the SEP • Construction site sign posted on each hospital entrance by the contractor 	

2. **Green Project Monitoring Plan**

Key performance indicators	Reporting frequency	Target completion date
Annual electricity consumption [kWh/year]	Annually. First reporting after one year of hospitals operations	2028 or one year after expected works practical completion
Annual fuel oil consumption [kWh/year]	Annually. First reporting after one year of hospitals operations	2028 or one year after expected works practical completion
PV capacity installed [MW]	Once. After PV installation	2027 or upon works practical completion
Implementation of HVAC and insulation measures as per feasibility study recommendations and ESAP requirements	Twice. (1) Submission of detailed/main designs upon completion. (2) Submission of as built designs within 6 months of works practical completion	(1) 2025 before tendering and commencement of works (2) 2027 within 6 months of works practical completion
Develop Emergency Preparedness and Response Procedure, which will outline necessary actions in the event of extreme heat	Once. Before commencement of works	2025 before tendering and commencement of works
Organise maintenance training sessions for the technical staff in each hospital to ensure the optimal efficiency of the new HVAC system and enhance the overall functionality of the installed equipment	Once. After equipment installation	2027 or after works practical completion, as part of the commissioning process (provide evidence)
Staff at Cetinje hospital to routinely assess the effectiveness of the stormwater sewerage system during rainfall	Annually. First reporting after one year of hospitals operations	n/a

Annual renewable electricity generated [MWh/year]	Annually. First reporting after one year of hospital operations	2028 or one year after expected works practical completion
--	---	--

Povjerljiv nacrt
Podložno promjeni

Datum izrade: 21/05/2024

(Operativni broj 54452)

UGOVOR O KREDITU

(Projekat energetske efikasnosti)

između

CRNE GORE

i

EVROPSKE BANKE
ZA REKONSTRUKCIJU I RAZVOJ

Ovaj nacrt Ugovora o zajmu pripremljen je samo u svrhu preliminarne rasprave. **Mogu se dodati dodatni uslovi, a postojeći tekst je podložan promjeni i konačnom odobrenju od strane Evropske banke za obnovu i razvoj.**

Datum [ ] 2024

SADRŽAJ

ČLAN I – STANDARDNI USLOVI I ODREDBE; DEFINICIJE.....	4
Odjeljak 1.01. Uključivanje standardnih uslova i uslova	4
Odjeljak 1.02. Definicije.....	4
Odjeljak 1.03. Interpretacija.....	6
ČLAN 2. GLAVNI USLOVI KREDITA	6
Odjeljak 2.01. VrIjednosti i valute.....	6
Odjeljak 2.02. Ostali finansijski uslovi kredita.....	6
Odjeljak 2.03. -Povlačenja	7
Odjeljak 2.04. Ovlašćeni predstavnik za povlačenja.....	7
ČLAN III – IZVRŠENJE PROJEKTA.....	7
Odjeljak 3.01. Drugi afirmativni projektni sporazumi	7
Odjeljak 3.02. Jedinica za implementaciju projekta.....	8
Odjeljak 3.03. Nabavka.....	8
Odjeljak 3.04. Ugovori o ekološkoj i društvenoj usklađenosti	8
Odjeljak 3.05. Konsultanti	9
Odjeljak 3.06. Dinamika izvještavanja i zahtjeva za podnošenje	10
ČLAN 4. FINANSIJSKE OBAVEZE.....	13
Odjeljak 4.01. Finansijski zapisi i izvještaji	13
ČLAN V - SUSPENZIJA; UBRZANJE; OTKAZIVANJE	13
Odjeljak 5.01. Suspenzija.....	13
Odjeljak 5.02. Ubrzanje dospelosti	13
ČLAN 6 – STUPANJE NA SNAGU	14
Odjeljak 6.01. Uslovi koji prethode stupanju na snagu	14
Odjeljak 6.02. Uslovi koji prethode prvoj isplati	14
Odjeljak 6.03. Pravno mišljenje	14
Odjeljak 6.04. Raskid zbog nemogućnosti stupanja na snagu	14
ČLAN 7 - RAZNO	14
Odjeljak 7.01. Obavještenja	14
DODATAK 1 – OPIS PROJEKTA.....	1
DODATAK 2 – KATEGORIJE I POVLAČENJA.....	1
DODATAK 3 – EKOLOŠKI I SOCIJALNI AKCIONI PLAN I PLAN ZA PRAĆENJE EKOLOŠKIH PROJEKATA	1

UGOVOR O KREDITU

UGOVOR od _____ 2024. godine između **CRNE GORE** (zajmoprimac) i **EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ** (Banka).

PREAMBULA

IMJUĆI U VIDU DA je Banka osnovana kako bi obezbijedila finansiranje određenih projekata za podsticanje tranzicije ka otvorenim, tržišno orijentisanim ekonomijama i u cilju promovisanja privatne i preduzetničke inicijative u određenim zemljama, koje su posvećene i aktivne u primjeni principa višepartijske demokratije, pluralizma i tržišne ekonomije;

IMAJUĆI U VIDU I DA zajmoprimac namjerava da sprovede projekat, kako je opisano u Dodatku 1, koji je osmišljen da pomogne zajmoprimcu u implementaciji mjera energetske efikasnosti i obnovljive energije u tri bolnice u Crnoj Gori, u Podgorici, Bijelom polju i Cetinju ("bolnice");

IMAJUĆI U VIDU DA će projekat biti implementiran preko Ministarstva zdravlja Crne Gore (Agencije za izvršavanje projekata);

IMAJUĆI U VIDU DA je zajmoprimac zatražio pomoć od banke u finansiranju dijela projekta;

IMAJUĆI U VIDU DA Banka namjerava da obezbijedi investicioni grant u iznosu od 2.000.000 EUR (dva miliona eura), kako bi pomogla zajmoprimcu u sprovođenju projekta (Grant) koji finansira Evropska unija kroz Regionalni program energetske efikasnosti („REEP“), u skladu sa uslovima i odredbama Sporazuma o grantu, koji treba da bude zaključen između banke i zajmoprimca (u daljem tekstu: **Sporazum o grantu**);

IMAJUĆI U VIDU DA je Banka je obezbijedila sredstva za tehničku saradnju, koja su obezbijedili donatori, u vidu bespovratnih sredstava za finansiranje: (i) priprema studije izvodljivosti energetske efikasnosti, u iznosu do 49.630 EUR (četrdeset devet hiljada šest stotina trideset eura); (ii) podrška za nabavku, za izbor konsultanta za projektnu jedinicu u iznosu do 24.900 EUR (dvadeset četiri hiljade i devet stotina eura); i namjerava da obezbijedi (iii) podršku za implementaciju projekta, uključujući pripremu projekata, podršku za pripremu tendera i nadzor radova, u iznosu do 1.000.000 EUR (miliona eura) (zajednički označeni kao „TC grantovi“), u skladu sa uslovima i odredbama jednog ili više TC Sporazuma o grantu, koji treba da se zaključe između banke i zajmoprimca (TC Sporazumi o grantu);

IMAJUĆI U VIDU DA je Banka na osnovu, između ostalog, svega gore navedenog, pristala da zajmoprimcu odobri kredit u iznosu od 12.000.000 EUR (dvanaest miliona eura), u skladu sa odredbama i uslovima utvrđenim, ili navedenim u ovom Ugovoru.

SA SVEGA NAVEDENOG, stranke su se saglasile sa sljedećim :

ČLAN I – STANDARDNI USLOVI I ODREDBE; DEFINICIJE

Odjeljak 1.01. Uključivanje standardnih uslova i odredaba

Sve odredbe standardnih odredaba i uslova banke od 5. novembra 2021. godine, ovim se inkorporiraju i primjenjuju na ovaj ugovor, sa istom snagom i efektom, kao da su u potpunosti navedeni ovdje.

Odjeljak 1.02. Definicije

Gdje god da se koriste u ovom Ugovoru (uključujući i preambulu i dodatke), izuzev ukoliko nije drugačije navedeno, ili ukoliko kontekst drugačije ne zahtijeva, termini definisani u Preambuli imaju odgovarajuća značenja koja su im data u njemu, termini definisani u Standardnim uslovima i odredbama imaju odgovarajuća značenja, koja su im data u njima, a sljedeći termini imaju sljedeća značenja:

„Ovlašćenje“	podrazumijeva bilo kakav pristanak, registraciju, podnošenje, sporazum, ovjeru, potvrdu, dozvolu, odobrenje, ovlašćenje, ili izuzeće od, od strane, ili kod bilo kog organa vlasti, bilo da je dato ili zadržano izričitim djelovanjem, ili smatrano datim, ili zadržanim nepostupanjem, u bilo kom određenom vremenskom periodu i sva odobrenja ili saglasnosti svih korporacija, povjerilaca i akcionara.
"Ovlašćeni predstavnik Zajmoprimca“	podrazumijeva Ministarstvo finansija zajmoprimca.
„Konsultanti“	podrazumijeva da se konsultanti angažuju za realizaciju projekta, kao što je navedeno u članu 3.05.
„ClientNet“	podrazumijeva internet portal banke za prenos dokumenata i informacija između banke i njenih klijenata, kao i bilo koju zamjensku veb stranicu, o čemu Banka može s vremena na vrijeme da obavijesti zajmoprimca.
"Određeni uslovi izvođenja“	podrazumijeva zahtjeve za učinak od 1. do 8. i 10. (ili, u skladu sa kontekstom koji može da zahtijeva, bilo koji od takvih uslova za izvođenje) u pogledu uslova izvođenja od aprila 2019. godine i u vezi sa ekološkom i društvenom politikom banke od aprila 2019. godine.
„Politika i. procedure sprovođenja“	podrazumijeva politiku i procedure banke od 4. oktobra 2017. godine.
„Ekološki i društveni akcioni plan“	podrazumijeva plan mjera za ublažavanje i poboljšanje životne sredine i društva iz maja 2024. godine, koji je

pripremila ENOVA i koji se, u skladu sa Dodatkom 3 ovog Ugovora, može s vremena na vrijeme izmijeniti, uz prethodnu pisanu saglasnost banke, u skladu sa članom 3.04(c).

„Objelodanjivanje ekološke i društvene dokumentacije klijenta“

podrazumijeva pismenu informaciju koju je zajmoprimac dostavio Banci, u skladu sa izvještajem o ekološkom i socijalnoj analizi, od maja 2024. godine i koju je pripremila ENOVA, koja sadrži informacije koje se, između ostalog, odnose na za pitanja životne sredine i socijalna pitanja i sve izmjene i dopune tih informacija koje Banka prihvata.

„Zakon o životnoj Sredini i društvu“

podrazumijeva bilo koji važeći zakon u bilo kojoj relevantnoj jurisdikciji, u vezi sa zaštitom životne sredine, radnika, zajednica ili lica pogođenih projektom.

„Plan upravljanja zaštitom Životne sredine i društva“

podrazumijeva plan upravljanja životnom sredinom i društvenim menadžmentom koji je odobrila EBRD u skladu sa izvještajem o ekološkoj i društvenoj analizi od maja 2024. godine.

„Ekološko i društveno pitanje“

podrazumijeva bilo koje pitanje koje je predmet bilo kog Zakona o zaštiti životne sredine i društva, bilo koji određeni zahtjev za izvršenje, ili plan za životnu sredinu i društvenu akciju.

„Plan praćenja ekoloških projekata“

podrazumijeva plan dogovoren sa EBRD-om, koji precizira ključne pokazatelje rezultata, koji se odnose na tranziciju zelene ekonomije, klimatski rizik i usklađivanje sa ciljevima Pariskog sporazuma, utvrđenim u Dodatku 3., jer se takav plan može s vremena na vrijeme mijenjati uz prethodnu pisanu saglasnost EBRD-a.

„Fiskalna godina“

podrazumijeva da fiskalna godina zajmoprimca počinje 1. januara svake godine.

"Vladin organ"

podrazumijeva Vladu zajmoprimca, ili bilo koju njenu političku jedinicu, bilo državnu, regionalnu ili lokalnu, i bilo koju agenciju, organ, ogranak, odjeljenje, regulatorno tijelo, sud, centralnu banku ili drugi entitet koji vrši izvršna, zakonodavna, sudska, poreska, regulatorna ili administrativna ovlaštenja, ili funkcije, ili se odnosi na vladu ili bilo koju njenu poddiviziju (uključujući bilo koja

nadnacionalna tijela), i sve službenike, agente i predstavnike svakog od gorenavedenih.

„Datum posljednje dostupnosti“	podrazumijeva datum posljednje dostupnosti naveden u Odjeljku 2.02(f).
"Kreditna valuta"	podrazumijeva EUR
„Pariski sporazum“	podrazumijeva međunarodni sporazum koji je usvojen na 21. sjednici Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (FCCC/CP/2015/10/Add.1).
„PIU“	podrazumijeva jedinicu za implementaciju projekta iz Odjeljka 3.02.
„Agencija za izvršenje Projekta“	podrazumijeva Ministarstvo zdravlja Crne Gore.

Odjeljak 1.03. Interpretacija

U ovom Ugovoru, referenca na određeni član, Odjeljak ili Dodatak, izuzev ukoliko je drugačije navedeno u ovom Ugovoru, tumači se kao referenca na taj određeni član ili Odjeljak, ili Dodatak ovog Ugovora.

ČLAN II GLAVNI USLOVI KREDITA

Odjeljak 2.01. Vrijednosti i valute

(a) Banka je saglasna da pozajmi zajmoprimcu, pod uslovima i odredbama navedenim u ovom Ugovoru, iznos do 12.000.000 EUR (dvanaest miliona eura).

Odjeljak 2.02. Ostali finansijski uslovi kredita

- (a) Minimalni iznos za povlačenje biće 500.000 EUR.
- (b) Minimalni iznos pretplate biće 1.000.000 EUR.
- (c) Minimalni iznos otkazivanja biće 500.000 EUR, ili u slučaju kada je ostalo manje od 500.000 EUR, sav preostali iznos.
- (d) Datumi isplate kamata su 17. april i 17. oktobar svake godine.
- (e) (1) Zajmoprimac će vratiti kredit u 22 (dvadeset dvije) jednake (ili jednake koliko je moguće) polugodišnje rate 17.aprila i 17. oktobra svake godine, sa prvim datumom otplate kredita 17. oktobra 2028. godine, a posljednji rok otplate kredita je 17. april 2039. godine.

(2) Bez obzira na prethodno navedeno, u slučaju da (i) zajmoprimac ne povuče cjelokupan iznos kredita prije datuma otplate prvog kredita, koji je naveden u ovom članu 2.02. (E), i (ii) Banka produži posljednji datum raspoloživosti, naveden u članu 2.02.(f) ispod, do datuma koji pada nakon tog prvog datuma otplate kredita, onda će iznos svakog povlačenja izvršenog na, ili poslije prvog datuma otplate kredita, biti dodijeljen za otplatu u jednakim iznosima, sa nekoliko datuma otplate kredita, koji se primjenjuju nakon datuma takvog povlačenja (uz to što banka koriguje iznose koji su dodijeljeni po potrebi, kako bi se, u svakom slučaju, postigli cijeli brojevi). Banka će, s vremena na vrijeme, obavještavati zajmoprimca o takvim alokacijama.

(f) Posljednji datum raspoloživosti je 31. avgust 2030. godine, ili kasniji datum koji Banka po svom nahođenju može da utvrdi i o tome obavijesti zajmoprimca i žiranta.

(g) Stopa naknade za angažovanje biće 0,5% godišnje.

(h) Kredit je podložan varijabilnoj kamatnoj stopi.

Odjeljak 2.03. - Povlačenja

Raspoloživi iznos se može, s vremena na vrijeme povlačiti, u skladu sa odredbama Dodatka 2, za finansiranje (1) izvršenih rashoda (ili, ukoliko se Banka tako složi da se izvrši) u pogledu razumnih troškova robe, radova i usluga potrebnih za projekat i (2) provizije.

Odjeljak 2.04. Ovlašćeni predstavnik za povlačenja

Ministarstvo finansija zajmoprimca je imenovano kao ovlašćeni predstavnik zajmoprimca, u cilju preduzimanja bilo kakvih neophodnih ili dozvoljenih radnji u skladu sa odredbama člana 2.03(a) i u skladu sa odredbama člana 3.01 i 3.02 standardnih uslova.

ČLAN III – IZVRŠENJE PROJEKTA

Odjeljak 3.01. Drugi afirmativni projektni sporazumi

Pored opštih preuzimanja obaveza, utvrđenih u članu IV standardnih uslova i odredaba, zajmoprimac će, izuzev ukoliko se Banka drugačije ne složi:

(a) Preduzeti sve neophodne mjere kako bi obezbijedio adekvatna sredstva za završetak projekta, uključujući, ali ne ograničavajući se samo na:

(1) Obezbjeđivanje sredstava kredita, grantova i TC grantova, za realizaciju projekta, Agenciji za izvršavanje projekta;

(2) Obezbjeđivanje da Agencija za izvršavanje projekta preduzme sve neophodne mjere za sprovođenje projekta i usklađivanje sa relevantnim uslovima ovog Ugovora, Sporazuma o grantu i Sporazuma o TC grantu;

- (3) Uspostavljanje jedinice za implementaciju projekta, sa adekvatnim resursima i kvalifikovanim kadrovima, angažovanim u skladu sa uslovima referentne jedinice za implementaciju projekta, koji su zadovoljavajući za banku i obezbjeđivanje kontinuiteta usluga jedinice za implementaciju projekta, do završetka projekta;
  - (4) Momentalno zahtijevanje nezavisne revizije/procjene statusa bolničkih zgrada, na prethodni pisani zahtjev banke;
  - (5) Obezbjedivanje redovnog održavanja bolničkih objekata, po potrebi.
- (b) Izuzeti od poreza (uključujući, bez ograničenja, PDV) i dažbina (uključujući, bez ograničenja, bilo kakve carinske dažbine) svu robu, radove i usluge (uključujući konsultantske usluge), nabavljene za projekat i finansirane iz sredstava kredita, grantova ili TC grantova koje Banka pruža, ili obezbijediti refundaciju.

Odjeljak 3.02. Jedinica za implementaciju projekta

U cilju koordinacije, upravljanja, praćenja i procjene svih aspekata implementacije projekta, uključujući nabavku robe, radova i usluga, kao i konsultantskih usluga za projekat, izuzev ukoliko se Banka drugačije ne dogovori, dužnik će u svakom trenutku tokom realizacije projekta naložiti Agenciji za sprovođenje projekta da osnuje i vodi jedinicu za implementaciju projekta, sa adekvatnim resursima i adekvatno kvalifikovanim osobljem, u smislu referenci prihvatljivih za banku.

Odjeljak 3.03. Nabavka

Za potrebe člana 4.03 standardnih uslova i odredaba, sljedeće odredbe, izuzev ukoliko se Banka drugačije saglasi, regulišu nabavku robe, radova i usluga, kao i konsultantske usluge, potrebne za projekat i finansiranje iz sredstava kredita:

- (a) Roba, radovi i usluge (osim konsultantskih usluga iz člana 3.03(c) u nastavku) biće nabavljene kroz otvorene tenderske procedure.
- (b) Za potrebe člana 3.03(a), procedure za otvaranje tendera su utvrđene u članu III pravila za nabavke EBRD-a.
- (c) Konsultanti koji će biti zaposleni za realizaciju projekta, biraju se na sljedeći način:
  - (i) konsultant za nabavke bira se kroz direktne procedure ugovaranja, kao što je navedeno u pravilima za nabavke EBRD; i (ii) konsultant PIU-a bira se kroz postupke konkurentnog izbora, kao što je navedeno u pravilima EBRD nabavke.
- (d) Svi ugovori podliježu proceduri za razmatranje utvrđenoj u pravilima o nabavkama EBRD-a i podliježu prethodnoj reviziji od strane banke.

Odjeljak 3.04. Ugovori o ekološkoj i društvenoj usklađenosti

Bez ograničavanja uopštenosti Odjeljaka 4.02(a), 4.04(a)(iii) i 5.02(c)(iii) standardnih uslova i odredaba i izuzev ukoliko se Banka drugačije ne saglasi:

(a) Izuzev ukoliko nije drugačije navedeno u Akcionom planu zaštite životne sredine i društva, zajmoprimac će, i naložiće Agenciji za izvršenje projekta i svakom izvođaču, da izvrši projekat u skladu sa utvrđenim zahtjevima za izvođenje.

(b) bez ograničavanja prethodnog, zajmoprimac će, i naložiti Agencije za izvršenje projekta, revnosno sprovoditi i poštovati Akcioni plan zaštite životne sredine i društva i prateći plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima i nadgledati sprovođenje takvih planova, u skladu sa odredbama monitoringa sadržanim u tim planovima.

(c) Zajmoprimac i Banka mogu, s vremena na vrijeme da se dogovore o izmjeni Akcionog plana zaštite životne sredine i društva, kao odgovor na promjene okolnosti projekta ili zajmoprimca, nepredviđene događaje i rezultate monitoringa. Ne ograničavajući uopštenost prethodnog,

(1) Ukoliko postoji bilo kakav negativan uticaj na životnu sredinu, ili društveni uticaj, ili problem koji nije predviđen, ili razmatran u Akcionom planu zaštite životne sredine i društva, ili planu upravljanja životnom sredinom, ili društvenim menadžmentom, bilo u potpunosti, ili u pogledu njegove ozbiljnosti,

(2) Ukoliko bilo koja mjera za ublažavanje uticaja, utvrđena u Akcionom planu za zaštitu životne sredine i društva, ili sam Akcionim planom za zaštitu životne sredine i društva nije dovoljan da eliminiše ili smanji bilo kakav uticaj na životnu ili društvenu sredinu, na nivoe koji su razmatrani relevantnim uslovima za izvođenje, u okviru predviđenog roka, ekološkim i društvenim akcijama ili planom upravljanja životnom i društvenom sredinom, ili

(3) Ukoliko je bilo koji materijalni nedostatak u skladu sa Akcionim planom za zaštitu životne sredine i društva, planom upravljanja životnom sredinom ili bilo kojim Zakonom o zaštiti životne i društvene sredine identifikovan od strane zajmoprimca, banke ili inspekcije od bilo kog regulatornog ili izvršnog organa,

Zajmoprimac će, što je prije moguće i uz saglasnost banke, razviti i uključiti u plan zaštite životne sredine i socijalne sredine ili Akcioni plan zaštite životne sredine ili Plan upravljanja zaštitom životne sredine i društva, dodatne ili revidirane mjere ublažavanja koje mogu biti neophodne za postizanje usaglašenosti sa utvrđenim uslovima za izvođenje, Akcionim planom za zaštitu životne sredine i društva, ili ekološkim i socijalnim zakonima, u svakom slučaju, na zadovoljavajući način za banku.

Odjeljak 3.05. Konsultanti

(a) Da bi pomogao u realizaciji projekta, zajmoprimac će, izuzev ukoliko nije drugačije dogovoreno sa Bankom, zaposliti ili naložiti zapošljavanje, po potrebi, i koristiti konsultante čije su kvalifikacije, iskustvo i reference zadovoljavajući za banku, uključujući:

(1) Konsultanti za pomoć u procesu nabavke; i

(2) Konsultanti za pomoć PIU-u (kolektivno, konsultanti).

(b) Zajmoprimac će obezbijediti, bez naknade, svim konsultantima, angažovanim da pomognu u pitanjima vezanim za projekat ili poslovanje zajmoprimaca, sve objekte i podršku, neophodnu za obavljanje njihovih funkcija, uključujući kancelarijski prostor, opremu za fotokopiranje i zalihe, asistentske usluge i transport, kao i svu dokumentaciju, materijale i druge informacije, koje mogu biti relevantne za njihov rad.

Odjeljak 3.06. Dinamika izvještavanja i zahtjeva za podnošenje

(a) Počevši od dana stupanja na snagu, sve dok se puni iznos kredita ne otplati, ili otkáže, zajmoprimac podnosi banci godišnji izvještaj o pitanjima životne sredine i društva, u vezi sa zajmoprimcem ili projektom, kao što je navedeno u odjeljku 5.02(c)(iii) Standardnih uslova i odredaba, u roku od 60 dana od kraja godine o kojoj se izvještava. Ovi izvještaji obuhvataju informacije o sljedećim specifičnim pitanjima:

- (1) Informacije o usaglašenosti od strane zajmoprimca, sa određenim uslovima za izvođenje, opisanim u članu 3.04(a) i sprovođenju Akcionog plana za zaštitu životne sredine i društva i plana za upravljanje životnom sredinom;
- (2) Informacije o monitoringu usaglašenosti od strane zajmoprimca, sa utvrđenim uslovima za izvođenje i Akcionim planom za zaštitu životne sredine i društva, od strane bilo kog izvođača, angažovanog za projekat i rezime bilo kakve materijalne neusaglašenosti od strane takvog izvođača, sa utvrđenim zahtjevima za učinak i Akcionim planom za životnu sredinu i društvo i svim mjerama preduzetim za otklanjanje takve neusaglašenosti;
- (3) Informacije o sprovođenju plana angažovanja zainteresovanih strana i mehanizma pritužbi, koji se zahtijevaju u skladu sa navedenim zahtjevom za izvršenje 10, uključujući i rezime primljenih pritužbi i način na koji su te pritužbe riješene;
- (4) Informacije o usaglašenosti zajmoprimca, sa ekološkim i socijalnim zakonima, u vezi sa projektom, uključujući opis svakog zahtjeva, postupka, reda ili istrage, koja je počela, ili prijetila zajmoprimcu, status bilo koje dozvole, koja je potrebna za projekat, (b) rezultate svake inspekcije, koju vrši bilo koji regulatorni organ, bilo kakvo kršenje važećih zakona, propisa ili standarda i bilo koje radnje, ili novčane mjere, koje se odnose na takvo kršenje, rezime bilo kog materijalnog obavještenja; izvještaj i druga komunikacija, o pitanjima životne sredine i društva u vezi sa projektom, podnijet od strane zajmoprimca bilo kom regulatornom organu i bilo kojim drugim okolnostima koje dovode do odgovornosti zajmoprimca za bilo koje pitanje životne sredine i društva;
- (5) Informacije o upravljanju zaštitom zdravlja i bezbjednosti na radu i evidenciji o zdravlju i bezbjednosti na radu projekta, uključujući stope nesreća, izgubljenog vremena, incidenata i nesreća, bilo kakve preventivne ili olakšavajuće mjere preduzete ili planirane, od strane zajmoprimca, bilo koja obuka osoblja o zdravlju i bezbjednosti na radu i bilo koje druge inicijative, u vezi sa upravljanjem zaštitom zdravlja i bezbjednosti na radu, implementiranih ili planiranih od strane zajmoprimca;

- (6) Rezime bilo kakvih promjena u ekološkim i socijalnim zakonima, koje mogu imati materijalni uticaj na projekat;
  - (7) (A) kopije svih informacija o pitanjima životne sredine i društva, koje zajmoprimac periodično dostavlja akcionarima ili široj javnosti; i
  - (8) Informacije o ključnim indikatorima učinka, kao što je navedeno u planu za praćenje zelenog projekta.
- (b) Počevši od dana stupanja na snagu, zajmoprimac podnosi periodične projektne izvještaje iz člana 4.04(a)(v) Standardnih uslova i odredaba, polugodišnje, u roku od 30 dana nakon završetka izvještajnog perioda, dok se projekat ne završi. Ovi izvještaji obuhvataju sljedeće specifične funkcije:
- (1) Sljedeće opšte informacije:
    - (A) (A) fizički napredak ostvaren u sprovođenju projekta, do datuma izvještaja i tokom izvještajnog perioda;
    - (B) Stvarne ili očekivane teškoće, ili kašnjenja, u implementaciji projekta i njihov uticaj na plan implementacije, kao i stvarne korake preduzete ili planirane, u cilju prevazilaženja teškoća i izbjegavanja odlaganja;
    - (C) Očekivane promjene u datumu završetka projekta;
    - (D) Ključne kadrovske promjene u osoblju PIU-a, konsultanata ili izvođača radova;
    - (E) Pitanja koja mogu uticati na troškove projekta; i
    - (F) Bilo koji razvoj ili aktivnost (uključujući, ali ne ograničavajući se na zakonske postupke) koji mogu uticati na ekonomsku održivost bilo kog dijela projekta.
  - (2) Finansijski izvještaji koji pokazuju detalje troškova nastalih u svakom dijelu projekta i povlačenja, zajedno sa izjavom koja pokazuje:
    - (A) izvorne procjene troškova;
    - (B) revidirane procjene troškova, ako ih ima, sa razlogom za promjene;
    - (C) izvorni procijenjeni troškovi i stvarni troškovi do datuma;
    - (D) razlozi za varijacije stvarnih troškova do datuma, od prvobitnih procijenjenih troškova do datuma;
    - (E) ažurirane izvore sredstava, ukoliko ih ima; i
    - (E) procijenjeni troškovi za preostale kvartale godine.
  - (4) Kratak izvještaj o stanju usaglašenosti sa svakim od sporazuma sadržanih u ovom Ugovoru.

(c) Odmah nakon nastanka bilo kakvog incidenta ili nesreće u vezi sa zajmoprimcem ili projektom, koji ima, ili je vjerovatno da će imati, značajan negativan uticaj na životnu sredinu, radnike, ili na javno ili profesionalno zdravlje ili bezbjednost, zajmoprimac će obavijestiti banku i neposredno nakon toga izvijestiti banku o tome, navodeći prirodu tog incidenta ili nesreće i sve korake koje je zajmoprimac preduzeo ispravljanju događaja. U slučaju da incident uključuje osjetljive informacije, u vezi sa osobom, ili bilo kojim rizikom od odmazde, početno obavještenje banci neće sadržati nikakve detalje o identitetu umiješanih lica. Ne ograničavajući uopštenost prethodnog,

(1) Incident ili nesreća se odnose na projekat ukoliko se on dogodi na bilo kojoj lokaciji, koja se koristi za projekat ili, ukoliko je izazvan od strane projektnih radnika i/ili objekata, opreme, vozila ili transporta, koji se koriste za projekat, ili odnose na njega (bilo da se koristi ili ne koristi, na bilo kojoj lokaciji projekta i bilo da ga koriste ovlašćena, ili neovlašćena lica);

(2) smatra se da incident ili nesreća imaju značajan negativan uticaj na životnu sredinu ili na javno ili profesionalno zdravlje ili bezbjednost ukoliko:

(A) bilo koji važeći zakon zahtijeva da se o takvom incidentu ili nezgodi obavijesti bilo koji državni organ,

(B) takav incident ili nesreća, koji uključuje smrt bilo koje osobe (bilo da je ta osoba zaposlena od strane zajmoprimca),

(C) je više od jedne osobe (bez obzira da li su ta lica zaposlena od strane zajmoprimca) pretrpjelo teške povrede, koje zahtijevaju hospitalizaciju,

(D) takav incident uključuje nasilje i uznemiravanje, maltretiranje, zastrašivanje i/ili eksploataciju, uključujući bilo koji oblik rodno zasnovanog nasilja;

(E) takav incident uključuje prinudni i dječji rad, u vezi sa projektom; ili

(F) je takav incident ili nesreća postao, ili će vjerovatno postati, javno poznat, bilo putem medijskog izvještavanja ili na drugi način.

(d) Zajmoprimac će odmah obavijestiti banku o bilo kakvom značajnom protestu ili peticiji radnika, ili članova javnosti, usmjerenom na, ili u vezi sa, zajmoprimca, ili projekat, koji može imati materijalno štetno dejstvo na zajmoprimca ili projekat, ili koji je postao, ili će vjerovatno postati, javno poznat kroz medijsko izvještavanje, ili na neki drugi način. U roku od deset dana, od dana dostavljanja takvog obavještenja, zajmoprimac će banci dostaviti zadovoljavajući izvještaj, u kojem će navesti ishod istrage, sprovedene od strane zajmoprimca o takvom protestu, kao i sve korake koje je preduzeo ili predložio da se preduzmu, kako bi se došlo do rješenja pitanja, koja su pokrenuta u protestu, ili peticiji.

ČLAN 4. FINANSIJSKE OBAVEZE

Odjeljak 4.01. Finansijski zapisi i izvještaji

(a) Zajmoprimac će, u pogledu odjeljenja ili agencije zajmoprimca, koje je odgovorno za sprovođenje projekta, ili bilo kog njegovog dijela, voditi procedure, evidenciju i račune, koji su adekvatni da bi odražavali, u skladu sa međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima, koji se dosljedno primjenjuju, poslovanje, sredstva i rashode, koji se odnose na projekat i za praćenje i bilježenje napretka projekta (uključujući troškove projekta i koristi koje on donosi).

(b) Zajmoprimac će:

(1) Dati evidenciju i račune iz člana 4.01(a) za svaku fiskalnu godinu, na reviziju od strane nezavisnih revizora, prihvatljivih za banku, u skladu sa međunarodno prihvaćenim principima i standardima revizije;

(2) Banci dostaviti, u najkraćem mogućem roku, ali u svakom slučaju ne kasnije od šest mjeseci od kraja svake fiskalne godine, izveštaj o toj reviziji, od strane revizora, takvog obima i u pojedinostima, koje Banka može razumno da zatraži; i

(3) Banci dostaviti ostale informacije u vezi sa tim evidencijama i računima, kao i njihovu reviziju, na način na koji Banka, s vremena na vrijeme, može razumno da zahtijeva.

ČLAN V - SUSPENZIJA ; UBRZANJE ; OTKAZIVANJE

Odjeljak 5.01. Suspenzija

Sljedeće navedeno je u svrhe Odjeljka 7.01(a)(xvii) Standardnih uslova i odredaba:

(a) Zakonodavni i regulatorni okvir koji se primjenjuje na medicinski sektor, na teritoriji zajmoprimaca biće izmijenjen, suspendovan, ukinut ili odbačen, na način koji nije odobren od strane banke u pisanoj formi;

(b) Kontrola Agencije za izvršavanje projekta biće prenijeta na drugu stranu koja nije zajmoprimac;

(c) Bilo koji od događaja opisanih u Odjeljku 7.01(a)(x) Standardnih uslova i odredaba, koji se dogodio u vezi sa Sporazumom o grantu, *mutatis mutandis*.

Odjeljak 5.02. Ubrzanje dospijevanja

Sljedeće je navedeno za potrebe Odjeljka 7.06(f) Standardnih uslova i odredbi: bilo koji od događaja navedenih u Odjeljku 5.01 će se desiti i nastaviti bez pravnog lijeka 30 (trideset) dana nakon obavještenja zajmoprimca od strane Banke.

ČLAN 6 – EFEKTIVNOST

Odjeljak 6.01. Uslovi koji prethode stupanju na snagu

Sljedeće je navedeno za potrebe Odjeljka 9.02(c) Standardnih uslova i odredbi, kao dodatni uslovi za stupanje na snagu ovog Ugovora:

(a) (A) Sporazum o grantu je izvršen i isporučen i ispunjeni su svi uslovi, koji su prethodili njegovom stupanju na snagu, ili pravu zajmoprimaca da izvrši podizanje novca u skladu sa istim, izuzev stupanja na snagu ovog Ugovora;

[(b) TC Sporazumi o grantu su izvršeni i isporučeni i ispunjeni su svi uslovi, koji su prethodili njegovom stupanju na snagu, ili pravu zajmoprimaca za povlačenje u skladu sa istim, izuzev stupanja na snagu ovog Ugovora, i]

(c) PIU je uspostavljen i funkcionira;

Odjeljak 6.02. Uslovi koji prethode prvoj isplati

Obaveza Banke da izvrši prvu isplatu Kredita podliježe ispunjenju sljedećih uslova koji su u formi i sadržaju zadovoljavajući za Banku:

(a) Banka će u skladu sa ovim Ugovorom, dobiti zadovoljavajuće dokaze da je Agencija za izvršavanje projekta imenovala konsultante za nabavku i podršku PIU-u; i

(b) Banka će dobiti ključni Ugovor o izgradnji, za robu, radove i usluge u okviru Dijela A projekta.

Odjeljak 6.03. Pravno mišljenje

(a) Za potrebe Odjeljka 9.03(a) Standardnih uslova i odredbi, pravno mišljenje ili mišljenja će u ime Zajmoprimca dati Zaštitnik pravnih interesa Crne Gore.

Odjeljak 6.04. Raskid zbog nemogućnosti stupanja na snagu

Datum 180 dana nakon datuma ovog Ugovora je određen u svrhe člana 9.04 Standardnih uslova i odredbi.

ČLAN 7 - RAZNO

Odjeljak 7.01. Obavještenja

(a) Sljedeće adrese su navedene u svrhe člana 10.01 Standardnih uslova i odredbi, izuzev što će se smatrati da će svako obavještenje biti dostavljeno, ukoliko se dostavi putem elektronske pošte, pošte ili u pdf ili sličnom formatu:

Za zajmoprimca:

Ministarstvo finansija Crne Gore
Stanka Dragojevića 2
81000 Podgorica
Crna Gora

Pažnja:

E-pošta: (*Da potvrdi zajmoprimac.*)

Za EBRD:

European Bank for Reconstruction and Development
5 Bank Street
London E14 4BG
United Kingdom

Pažnja/ Attention: Banking Services / Operation No. 54452

Telefon/tel.: +44 20 7338 6000

E-mail: bankingservices@ebrd.com

(b) Banka može pozvati zajmoprimca da se registruje za korišćenje ClientNet-a ili drugog oblika elektronske komunikacije i, ukoliko se zajmoprimac i Banka saglase da koriste ClientNet, ili neki drugi oblik elektronske komunikacije, bilo koje obavještenje, zahtjev ili druga komunikacija zajmoprimca ka banci, ili od banke ka zajmoprimcu (izuzev bilo kog obavještenja, prijave ili druge komunikacije, koja se ovim Ugovorom zahtijeva da bude u originalnoj, ovjerenoj ili štampanoj kopiji), može, u skladu sa odredbama i uslovima ClientNet-a, ili nekog drugog oblika elektronske komunikacije, biti data ili napravljena postavljanjem takvog obavještenja, aplikacije ili druge komunikacije na ClientNet-u, ili poslata u skladu sa uslovima dogovorenim u vezi sa takvim drugim oblikom elektronske komunikacije.

(c) Bilo koje obavještenje, aplikacija ili druga komunikacija dostavljena ručno, putem elektronske pošte ili faksom, ili putem ClientNet-a ili drugog ugovorenog oblika elektronske komunikacije, biće efektivno, samo kada je zaista primljeno (ili stavljeno na raspolaganje) u čitljivom obliku, pod uslovom da svako obavještenje, aplikacija ili druga komunikacija koja je primljena (ili dostupna), nakon 5:00 časova, na mjestu gdje strana kojoj se šalju relevantna obavještenja, aplikacije ili komunikacija, ima svoju adresu u svrhu ovog Ugovora, smatraće se da stupa na snagu tek sljedećeg dana.

(d) U nastavku su imena, naslovi i e-mail adrese lica, koja su označena kao inicijalni kontakti zajmoprimca, u svrhu bilo kog poziva, koji Banka može poslati zajmoprimcu, u vezi sa ClientNet-om:

<i>Ime</i>	<i>Zvanje</i>	<i>E-adresa</i>	<i>Jezik - engleski, ruski, francuski</i>

[Podatke za ClientNet da obezbijedi zajmoprimac]

U POTVRDU SVEGA NAVDENOG ove strane, postupajući preko svojih ovlašćenih predstavnika, učinile da se ovaj sporazum potpiše u tri originalna primjerka i isporuči u [London, Engleska] na datum koji je prvi gore napisan.

CRNA GORA

Potpisano od strane: _____
Ime: Novica Vuković
Zvanje: Ministar finansija

**EVROPSKA BANKA
ZA OBNOVU I RAZVOJ**

Potpisano od strane: _____
Ime:
Zvanje:

DODATAK 1 – OPIS PROJEKTA

1. Cilj projekta je da pomogne zajmoprimcu u finansiranju implementacije različitih mjera energetske efikasnosti i tehnologija potencijalno obnovljive energije (solarna fotonaponska) u tri zgrade javnih bolnica: (i) Klinički centar u Podgorici; (ii) bolnica na Cetinju; i (iii) bolnica u Bijelom polju, što će dovesti do poboljšanja njihovog energetskeg učinka. Očekuje se da će projekat biti sufinansiran investicionim donacijama do 2,0 miliona EUR iz EU kroz REEP i tehničku pomoć do 1,1 miliona EUR, koje finansiraju REEP, Austrijski DRIVE fond i EBRD-ov specijalni fond za akcionare. Projekat će biti realizovan preko Ministarstva zdravlja Crne Gore.

2. Projekat se sastoji od sljedećih djelova, koji podliježu izmjenama o kojima Banka i zajmoprimac s vremena na vrijeme mogu da postignu dogovor:

Dio A: Mjere efikasnosti za izabrane bolnice kao što je gore navedeno;

Dio B: Provizije;

Dio C: Program tehničke pomoći za sljedeće:

- a) Studija izvodljivosti energetske efikasnosti.
- b) Podrška nabavci za izbor PIU konsultanta.
- c) Podrška implementaciji projekta i energetska revizija zgrada: Priprema idejnog i detaljnog projekta, tehničke specifikacije za pripremu tendera za Mjere energetske efikasnosti u zgradama, nadzor radova.

3. Očekuje se da će projekat biti završen u roku od 36 mjeseci od datuma Ugovora o kreditu.

DODATAK 2 – KATEGORIJE I POVLAČENJA

1. U tabeli koja je priložena ovom Dodatku navedene su kategorije, iznos kredita koji se dodjeljuje svakoj kategoriji i procenat troškova koji će se finansirati u svakoj kategoriji.
2. Bez obzira na odredbe gornjeg stava 1., povlačenje sredstava se neće vršiti po osnovu rashoda koji su nastali prije datuma Ugovora o kreditu.

Prilog na Dodatak 2

Kategorija	Iznos kredita alociran kategoriji (EUR)	procente troškova koje treba financirati
(1) roba, radovi i usluge za Dio A)	11.880.000	100% od ugovorne vrijednosti bez poreza
2) provizija	120.000	100%

DODATAK 3 – EKOLOŠKI I SOCIJALNI AKCIONI PLAN I PLAN ZA PRAĆENJE EKOLOŠKIH PROJEKATA

1. Ekološki i socijalni akcioni plan

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
EBRD PR 1: Procjena i upravljanje ekološkim i socijalnim rizicima i uticajima							
1.1.	Na osnovu obima radova koji će biti obuhvaćeni glavnim projektom za svaku bolnicu, Ministarstvo će započeti postupak renoviranja ili rekonstrukcije sa Direkcijom za inspekcijски nadzor i dozvole u okviru Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine.	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom 	<ul style="list-style-type: none"> Crnogorski Zakon o prostornom planiranju i izgradnji 	<p>Resursi: Interna sredstva Ministarstva i ugovarača</p> <p>Potrebe za investicijama: Plaćanje naknade za dobijanje dozvola/odobrenja</p> <p>Odgovornost: PIU</p>	<p>U slučaju preuređenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prijave za radove na preuređenju i obavještenje Upravi za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore – prije početka radova <p>U slučaju rekonstrukcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> Urbanističko tehnički uslovi i konzervacije – prije izrade glavnih projekata Odobrenje projekta konzervacije – nakon razvoja 	<p>Cilj: Potpuna usaglašenost sa nacionalnim dozvolama</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dobijene sve dozvole/odobrenja za projekat Kreirana registracija dozvola 	
	Ukoliko se projektne aktivnosti kategorizuju kao preuređenje ¹ , Ministarstvo će prije početka radova dostaviti Direkciji zahtjeve za preuređenje. Za projektne aktivnosti na Cetinju, Uprava za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore treba da bude obavještena o obimu radova.						
	U slučaju da se projektne aktivnosti klasifikuju kao rekonstrukcija ² , Ministarstvo treba da pribavi:						

¹ preuređenje podrazumijeva radove na postojećoj strukturi kojima se: mijenjaju organizacija prostora u strukturi, zamjenjuju uređaji, postrojenja, oprema i instalacije, koji ne utiču na stabilnost i bezbjednost strukture, ne mijenjaju se strukturni elementi, ne mijenja se spoljni izgled i ne utiču na bezbjednost susjednih struktura, saobraćaja, zaštite od požara i životne sredine.

² Rekonstrukcija podrazumijeva radove na postojećoj strukturi, što za posljedicu ima: Produžetke i dodatke, popravku oštećenih konstrukcija, jačanje građevine, zamjenu instalacija, uređaja, postrojenja i opreme, promjenu postojećeg procesa proizvodnje i druge radove, koji utiču na stabilnost i bezbjednost konstrukcije, promjenom

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Respod	Cilj i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<ul style="list-style-type: none"> • Urbano-tehničke uslove (UTU-e) koje određuje Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine • Uslove konzervacije od strane Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, uz odobrenje projekta konzervacije od Uprave za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore (primjenjivo samo na Cetinju) • Završno prihvatanje zaštitnih radova od Uprave za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore (primjenjivo samo na Cetinju) <p>Pored toga, Ministarstvo će dostaviti obavještenje o radovima na izgradnji, Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, i obavještenje o građevinskim radovima na imovini pod zaštitom (primjenjivo samo na Cetinju) Upravi za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore, najmanje 15 dana prije početka radova.</p> <p>PIU da obezbijedi da Izvođači takođe dobiju sve relevantne dozvole i odobrenja³, prije nego što se počne sa radovima.</p> <p>Registar dozvola koji treba redovno ažurirati, treba da kreira PIU.</p>				<p>Glavnog projekta za Cetinje i prije njegove finalizacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obavještenje o građevinskim radovima i obavještenje o građevinskim radovima na kulturnim dobrima – u roku od 15 dana prije početka radova • Konačno prijem konzervatorskih radova – po završetku radova na Cetinju <p>Izvođač(i) da pribavi dozvole/saglasnosti prije početka radova.</p>		

konstrukcionih elemenata, mijenja se spoljašnji izgled objekta, u odnosu na konačni projekat, utiče na životnu sredinu i bezbjednost susjednih struktura i saobraćaja, mijenja režim vode, mijenjaju uslove za zaštitu prirodne i nepokretne kulturne baštine.

³ Tačan spisak potrebnih dozvola i saglasnosti utvrdiće se nakon izrade glavnog projekta, ali može da sadrži i sljedeće: Saglasnost na plan upravljanja građevinskim i/ili opasnim otpadom, dozvolu za postavljanje privremenih konstrukcija, dozvolu za transport nestandardizovanih predmeta, itd...

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, PR odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
1.2.	<p>Ministarstvo će angažovati konsultanta za podršku PIU-u kako bi se olakšala izgradnja kapaciteta za PIU i osoblje, koje će biti uključeno u projekat, posebno u pogledu ESP zahtjeva EBRD-a, kao i praćenja i izvještavanja o aspektima E&S, uključujući upravljanje izvođačem radova.</p> <p>Treba imenovati E&S specijalistu u okviru PIU-a.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa ESP-om 	<ul style="list-style-type: none"> PR 1 EBRD-a 	<p><i>Resursi:</i> Interna sredstva Ministarstva ili uključena u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD)</p> <p><i>Potrebe za investicijama:</i> Isplata spoljnih konsultantskih usluga za podršku PIU-u.</p> <p><i>Odgovornost:</i> Ministarstvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prije početka implementacije projekta 	<p><i>Cilj:</i> Postignuta potpuna usaglašenost sa EBRD-ovim ESP-om/ekološko socijalna politika</p> <p><i>Kriterijumi za evaluaciju:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Angažovan konsultant za podršku Dokumentovane obuke/radionice za izgradnju kapaciteta Spisak učesnika na raspolaganju Imenovan stručnjak za E&S/životnu sredinu i društvo 	
1.3.	<p>U saradnji sa konsultantom za podršku PIU, PIU treba da razvije i implementira sistem upravljanja životnom sredinom i društvom (ESMS) specifičan za projekat, sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima u vezi sa implementacijom projekta. ESMS treba da sadrži::</p> <ul style="list-style-type: none"> Politiku EHSS-a, EHSS ciljevi i zadaci, Identifikacija pravnih i drugih zahtjeva; Jasno definisane uloge, odgovornosti i budžet za implementaciju ESMS-a, Registar E&S aspekata i uticaja, EHSS procedure i operativne kontrole za smanjivanje uticaja, Interni i eksterni EHSS nadzor, Interni EHSS pregled i revizije, Pregled menadžmenta. <p>Za razvoj ESMS-a, PIU/PIU-ov konsultant za podršku treba da pripremi i implementira program obuke koji pokriva aspekte EHSS-a.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Optimizacija upravljanja E&S kroz formalizovan sistem Minimizacija nezgoda vezanih za EHSS Usaglašenost sa PR 1/uslovi za izvođenje 	<ul style="list-style-type: none"> PR 1 EBRD-a Dobra međunarodna praksa 	<p><i>Resursi:</i> Interna sredstva Ministarstva ili uključena u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD)</p> <p><i>Potrebe za investicijama:</i> Isplata spoljnih konsultantskih usluga za podršku PIU-u.</p> <p><i>Odgovornost:</i> PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prije početka implementacije projekta 	<p><i>Cilj:</i> Postignuta potpuna usaglašenost sa EBRD-ovim PR-om 1</p> <p><i>Kriterijumi za evaluaciju:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ESMS specifičan za projekat, uključujući razvijeni i operativan i sistem upravljanja izvođačem radova Definisana EHSS politika specifična za projekat Pripremljeni izvještaji o eksternoj kontroli i nadzoru EBRD obaviješten kroz godišnje izvještaje o elektronskom poslovanju 	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilj i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p>ESMS će uključiti sistem upravljanja izvođačem radova, specifičan za projekat, koji će obezbijediti da Izvođač(i) koji rade na projektnim lokacijama, ispunjavaju sve uslove. Ovo podrazumijeva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uključivanje relevantnih uslova ESMP-a u tendersku dokumentaciju, prema potrebi, ugovorom, kojima se zahtijeva od Izvođača da primijeni ove standarde i obezbijedi ublažavanje neusaglašenosti; • Nadgledanje i revizija da li Izvođač(i) imaju znanje i vještine za obavljanje svojih Projektnih zadataka u skladu sa uslovima ugovora; • U slučaju daljeg podugovaranja, zahtjev da Izvođač(i) imaju slične aranžmane sa svojim podizvođačima. 						
1.4.	<p>PIU da putem tendera i ugovora zahtijeva da Izvođač (izvođači) razviju i implementiraju građevinski plan upravljanja životnom sredinom i društvenim okruženjem u (CESMP), koji uključuje Plan upravljanja građevinskim otpadom (CVMP), Plan zaštite na radu i Plan upravljanja saobraćajem (TMP), na osnovu izrađenog Projektnog Plana upravljanja životnom sredinom i društvenim okruženjem (ESMP). ESMP se dijeli sa Izvođačem(ima) kroz tendersku dokumentaciju.</p> <p>Za lokaciju u Bijelom Polju, PIU treba da uključuje plan upravljanja materijalima koji sadrže azbest (ACMMP), koji je razvio konsultant u okviru ovog zadatka, u tendersku dokumentaciju i naloži njegovu implementaciju od strane Izvođača(a).</p>	<p>Usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom</p> <p>Poboljšanje E&S performansi Izvođača</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu i društvo 	<p>Nacionalno zakonodavstvo EBRD PR/uslovi izvođenja 1, PR 2, PR 3, PR 4, PR 10</p> <p>Dobra međunarodna praksa</p> <ul style="list-style-type: none"> • ISO 39001 – upravljanje bezbjednošću saobraćaja na putevima 	<p><i>Resursi:</i></p> <p>Interni resursi Izvođača</p> <p><i>Potrebe za investicijama:</i></p> <p>To je uključeno u budžet preduzeća</p> <p><i>Odgovornost:</i></p> <p>Izvođača(e) za razvoj i implementaciju; PIU za odobrenja; Inženjer/PIU za nadzor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada i usvajanje planova u fazi pij početka izgradnje • Implementacija planova tokom faze izgradnje 	<p>Cilj: Postignut visok nivo E&S upravljanja; građevinske aktivnosti adekvatno organizovane, kako bi se smanjili rizici po životnu sredinu</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ESMP i ACMMP uključeni u tendersku dokumentaciju i podijeljeni sa izvođačima radova • CESMP, CWMP, TMP i OHS planovi su razvijeni i odobreni • Svi planovi su realizovani i ažurirani po potrebi 	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilj i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
1.5.	<p>Prilikom razvoja CESMP-a, Izvođač(i) treba da prati napomene o brifingu EBRD-4a.</p> <p>CESMP takođe treba da uključuje relevantne E&S zahtjeve iz dozvola/odobrenja, koje treba da se pribave (navedene pod 1.1).</p> <p>CESMP, zajedno sa podplanovima, mora biti pregledan od strane nadzornog inženjera i PIU-a, prije početka radova.</p> <p>PIU treba putem tendera i ugovora da zahtijeva da nadzorni inženjer ima na raspolaganju specijalizovane stručnjake za E&S, koji će nadgledati E&S izvođenje Izvođača</p> <p>PIU podržava konsultanta i PIU da obezbijedi adekvatnu implementaciju planova Izvođača, kroz redovne sastanke sa inženjerom za nadzor i pregled izvještaja nadzornog inženjera o primjeni mjera za E&S.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usklađenost sa zahtjevima EBRD-a. 	EBRD PR/uslovi izvođenja 1, PR 2, PR 3, PR 4, PR 10	<p>Resursi:</p> <p>Inženjer za nadzor</p> <p>Potrebe za investicijama:</p> <p>Dio budžeta inženjera za nadzor</p> <p>Odgovornost:</p> <p>Implementacija - Inženjer za nadzor Nadzor - PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Angažovanje E&S nadzora prije početka izgradnje Redovni sastanci i pregled izvještaja tokom faze izgradnje 	<p>Cilj: E&S menadžmenta i puna usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a.</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Organizaciona šema inženjera nadzora sa zadacima i odgovornostima, pripremljena i dostavljena PIU-u tokom tendera Izvještaji nadzornog inženjera o pitanjima E&S redovno pripremljeni i dijeljeni sa PIU-om 	
1.6.	<p>PIU će uspostaviti komunikacioni i koordinacioni postupak nakon izbora Izvođača radova, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> Formalni postupak koordinacije između Izvođača radova, menadžera i administrativnih bolnica za sve tri bolnice, u kojem se opisuju procesi za zakazivanje, sprovođenje i nadgledanje građevinskih aktivnosti, sa posebnim 	<ul style="list-style-type: none"> Smanjenje negativnih rizika po zdravlje i bezbjednost pacijenata/osoblja/posjetilaca 	Najbolja praksa	<p>Resursi:</p> <p>Interni resursi PIU-a i bolnica</p> <p>Potrebe za investicijama:</p> <p>Nema</p> <p>Odgovornost:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Priprema i odobravanje postupka u fazi prije izgradnje Postupak koji treba dijeliti sa Izvođačem(ima) tokom tendera 	<p>Cilj: Postignut visok nivo upravljanja bezbjednošću i zdravljem; građevinske aktivnosti adekvatno organizovane, u cilju smanjenja rizika po zdravlje pacijenata/osoblja/posjetilaca</p>	

⁴ Dostupno na: <https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-and-social-policy/implementation.html>

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p>naglasak na koordinaciju buke građevinskih radova</p> <ul style="list-style-type: none"> Nedjeljni sastanci bolničkog osoblja na kojima bi se razgovaralo o radovima planiranim za svaku sedmicu, omogućavajući odjeljenjima da se pripreme za bilo kakve smetnje, ili premještanje pacijenata u druga odjeljenja Osiguravanje da se bolničko osoblje, posebno oni u odjeljenjima koja su direktno pogođena građevinskim aktivnostima, redovno informiše o potencijalnim pitanjima bezbjednosti i zaštite zdravlja i obezbjeđivanja ažuriranih mjera koje se implementiraju, kao i uputstava za rukovanje bezbjednosnim incidentima, koji se odnose na radove. <p>Proceduru treba dijeliti sa izvođačima radova i bolnicama.</p>			<p>Implementiraju bolnice, u saradnji sa izvođačima radova;</p> <p>Podrška i nadzor - PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Implementacija tokom izgradnje 	<p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Procedura komunikacije i koordinacije koji je osmišljena od strane PIU-a i odobrena od strane Ministarstva Procedura dijeljena sa izvođačima radova i bolnicama Informacije uključene u izvještaje dostavljene EBRD-u. 	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
1.7.	<p>U saradnji sa konsultantom za podršku PIU-u, PIU će tokom izgradnje podnositi 6-mjesečne izvještaje o E&S EBRD-u, što će pružiti kratak pregled učinka E&S-a, uključujući informacije o napretku implementacije ESAP-a.</p> <p>Praćenje i izvještavanje će se odnositi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> Napredak u aktivnostima navedenim u projektu ESMP i ESAP Aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana, uključujući postupanje po pritužbama i njihovo rješavanje (kako je detaljnije definisano u planu angažovanja zainteresovanih lica) Regulatorni i izvještajni zahtjevi Sve nesreće i incidente, uključujući i bezbjednost i zdravlje <p>Odmah obavijestiti EBRD o svim značajnim promjenama u vezi sa projektom, ili bilo kojem incidentu, ili nezgodi.</p>	Usaglašenost sa zahtjevima za izvještavanje EBRD-a.	Odgovarajuće E&S odredbe u pravnom sporazumu sa EBRD-om	<p>Resursi: Interni resursi PIU-a ili uključeni u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD-om)</p> <p>Potrebe za investicijama: Isplata spoljnih konsultantskih usluga za podršku PIU-u.</p> <p>Odgovornost: PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> U skladu sa Ugovorom o kreditu 	<p>Cilj: Redovno i na vrijeme izvještavanje banke</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izvršnost u formatu koji je odobrila EBRD uključujući napredak implementacije ESAP-a dostavljeni EBRD-u. EBRD obaviještena o svim značajnim promjenama ili nezgodama 	
EBRD PR 2: Radni uslovi i radni uslovi							
2.1.	<p>PIU treba da zahtjeva od izvođača da tokom tenderskog postupka podnese izjavu da je usaglašen sa svim nacionalnim propisima o radu i da će se pridržavati svih propisa tokom izgradnje.</p> <p>PIU takođe treba da zahtjeva od izvođača da uspostavi mehanizam za pritužbe radnika u skladu sa PR /uslovi izvođenja 2.</p> <p>PIU treba da obezbijedi praćenje učinka izvođača preko nadzornog inženjera, koji će uključiti usaglašenost sa standardima o radu u svojim mjesečnim izvještajima o napretku za PIU.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Obezbijediti zaštitna prava radnika 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o radu EBRD PR 2 	<p>Resursi: Interni resursi izvođača</p> <p>Potrebe za investicijama: Nema</p> <p>Odgovornost: Implementacija izvođač(i); Nadzor inženjer/PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tokom tenderskog postupka i faze izgradnje 	<p>Cilj: Potpuna usaglašenost sa crnogorskim zakonom i PR 2 zahtjevi ispunjeni</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Određba o usklađenosti sa standardima o radu, uključujući uspostavljanje mehanizma pritužbi za sve radnike (uključujući i podizvođače) koji su uključeni u postupak 	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahitjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, PR odgovornost	Raspored	Cilj i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
EBRD PR 3: Efikasnost resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja							
3.1.	Prilikom izrade glavnog projekta, JIP će osigurati da odabrana oprema i materijali budu u skladu sa tehničkim zahtjevima navedenim u Uredbi o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti za zgrade ⁵ , kako bi se maksimizirao uticaj smanjenja gasova staklene bašte.	<ul style="list-style-type: none"> Usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom i zahtjevima EBRD-a. Smanjena potrošnja energije Smanjite GHG emisiju 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o efikasnom korišćenju energije i njegovi podzakonski akti EBRD PR 3 Usklađenost Pariskog sporazuma EBRD Zahitjevi EBRD GET 	Resursi: Interni resursi projektanta Potrebe za investicijama: Projekat je uključen u budžet projektanta Odgovornost: Implementacija - projektant; Revizija - nezavisna treća strana ⁶ ; Nadzor - PIU	<ul style="list-style-type: none"> Tokom razvoja glavnog projekta 	Cilj: U potpunosti postignuta usaglašenost sa nacionalnim i EBRD zahtjevima; smanjena potrošnja energije i emisije gasova sa efektom staklene bašte Kriterijumi za evaluaciju: <ul style="list-style-type: none"> Glavni projekat usaglašen sa nacionalnim zakonodavstvom (i Time i sa EBRD GET i PA zahtjevima) 	

⁵ S.L. Crne Gore, br. 75/15

⁶ Nezavisna treća strana treba da izvrši reviziju glavnog projekta, kao što je predviđeno Zakonom o prostornom planiranju i izgradnji (S.L. Crne Gore, br. 64/17) i u skladu sa Pravilnikom o metodama revizije glavnog projekta (S.L. Crne Gore, br 18/18).

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilj i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
3.2.	<p>Predstavnici bolnica treba redovno da prate potrošnju goriva i električne energije, kako bi omogućili izračunavanje indikatora „GET“ i kvantifikaciju projektnih benefita.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> GET zahtjevi 	<p>Resursi: „Interni resursi i bolnica</p> <p>Potrebe za investicijama: Nema</p> <p>Odgovornost: Implementacija - predstavnici bolnice; Nadzor - PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> U toku operativne faze projekta 	<p>Cilj: u potpunosti postignuta usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a.</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju: <ul style="list-style-type: none"> Podaci o potrošnji električne energije i goriva prikupljeni i dostavljeni PIU-u. </p>	
3.3.	<p><u>Primjenjivo samo u Bijelom Polju:</u></p> <p>Prije pripreme tenderske dokumentacije, PIU će angažovati stručnjaka da izvrši fizičku provjeru transformatora predviđenih za zamjenu, kako bi prikupio informacije o njihovom statusu i potvrdio da li su neophodna dalja istraživanja i uzorkovanje radi provjere sadržaja/kontaminacije PCB-a.</p> <p>Ukoliko je potrebno, PIU će angažovati ovlašćenu laboratoriju za obavljanje uzorkovanja i testiranja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. Sprečavanje zagađenja u toku izgradnje 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 3 Najbolja praksa 	<p>Resursi: Interni resursi PIU-a ili uključeni u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD-om)</p> <p>Potrebe za investicijama: Plaćanje eksternih stručnjaka i laboratorija</p> <p>Odgovornost: Implementacija - Eksterni stručnjak i laboratorija; Nadzor - PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prije pripreme tenderske dokumentacije 	<p>Cilj: u potpunosti postignuta usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a; prevenirana kontaminacija životne sredine</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju: <ul style="list-style-type: none"> Provjereno prisustvo PCB-a Dostupni rezultati uzorkovanja i testiranja (ukoliko je potvrđena prisutnost PCB-a) </p>	
3.4.	<p><u>Primjenjivo samo u Bijelom Polju:</u></p> <p>Ukoliko bude potvrđena prisutnost PCB-a (pogledati Odjeljak 3.3 iznad), Izvođač(i) moraju definisati ekološki prihvatljive procedure upravljanja i odlaganja u okviru CWMP-a.</p> <p>U slučaju ugradnje novih uljnih transformatora zapremine preko 1.000 litara,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. Prevenција zagađenja 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 3 Najbolja praksa 	<p>Resursi: Interni resursi Izvođača</p> <p>Potrebe za investicijama: Uključeno u budžet preduzeća</p> <p>Odgovornost:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tokom faze razvoja glavnog projekta i građevinske faze projekta 	<p>Cilj: u potpunosti postignuta usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a; prevenirana kontaminacija životne sredine</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju: <ul style="list-style-type: none"> Odgovarajući postupak upravljanja i odlaganja PCB-a </p>	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilj i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	u glavni projekat uključiti i ugraditi korito transformatora, kao sekundarnu zaštitnu barijeru za hvatanje i zadržavanje ispušnog ulja, čime se sprečava njegovo širenje u okolinu.			Implementacija - Izvođač(i) Nadzor - Inženjer/PIU		<ul style="list-style-type: none"> uključena u CWMP Instalacija transformatora kartera uključena u glavni projekat (ukoliko je potrebno) Instaliran transformator (ukoliko je potrebno) 	
3.5.	PIU da obezbijedi da Izvođač u potpunosti implementira CESMP i prateći CWMP i ACMMP (samo u Bijelom Polju). CWMP će se posebno baviti upravljanjem opasnim otpadom, uključujući WEEE, kao i PCB ulje (ukoliko je potrebno) u Bijelom Polju. Pored toga, CWMP treba da procijeni količine ACM-a koje će se generisati tokom aktivnosti rekonstrukcije u Bijelom Polju i da se obrati pripremljenom ACMMP-u u smislu upravljanja ACM-om.	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom i zahtjevima EBRD-a. Prevenција zagađenja 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o upravljanju otpadom i njegovi podzakonski akti EBRD PR 3 	<p>Resursi: Interni resursi Izvođača</p> <p>Potrebe za investicijama: Uključeno u budžet preduzeća</p> <p>Odgovornost: Implementacija - Izvođač(i); Nadzor - Inženjer/PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tokom građevinske faze projekta 	<p>Cilj: Potpuna usaglašenost sa ostvarenim nacionalnim i EBRD zahtjevima; prevenirati zagađenje usljed neadekvatnog odlaganja otpada</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> U potpunosti implementiran CWMP U potpunosti implementiran ACMMP (samo u Bijelom Polju) Dostupna dokumentacija o transportu otpada 	
EBRD PR 4: Zdravlje, bezbjednost i obezbjeđenje							
4.1.	PIU treba da u zahtjev za tendersku dokumentaciju uključiti i zahtjev da sva oprema i materijali, definisani Glavnim projektom, budu striktno usaglašeni sa propisima o zaštiti od požara, u skladu sa standardom za građevinske materijale: <i>ponašanje građevinskih elemenata u vatri?</i>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o zaštiti i spašavanju i podzakonska akta Pravilnik o klasifikaciji 	<p>Resursi: Interni resursi projektanta</p> <p>Potrebe za investicijama:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tokom razvoja glavnog projekta 	<p>Cilj: U potpunosti postignuta usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom i zahtjevima EBRD-a.</p>	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p>Aktivnost</p> <p><i>I regulativa o klasifikaciji građevinskih materijala u odnosu na njihovu reakciju i otpornost na vatru⁸.</i></p> <p>Pored toga, odredbe o projektu moraju biti usklađene sa specifičnim zahtjevima bolničkog okruženja, u pogledu potpunosti i ne smiju da sprečavaju ili ometaju postojeće mjere za bezbjednu evakuaciju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> Zahtjev građevinskih materijala Standard za građevinske materijale EBRD PR 4 	<p>Uključeno u budžet projektanta</p> <p><i>Odgovornost:</i> Implementacija - Projektant; Revizija - nezavisna treća strana; Nadzor - PIU</p>		<p><i>Kriterijumi za evaluaciju:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Zahtjevi za zaštitu od požara ispunjeni glavnim projektom 	
4.2.	<p>Projektanti treba da uzmu u obzir očekivani porast temperature do 4°C prilikom izbora materijala, dimenzionisanja opreme i određivanja energije potrebne za hlađenje, kako bi minimizirali doprinos Projekta ublažavanju ekstremnih toplinskih događaja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. Smanjenje uticaja na klimu 	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa Pariskim sporazumom EBRD 	<p><i>Resursi:</i> Interni resursi projektanta</p> <p><i>Potrebe za investicijama:</i> Uključeno u budžet projektanta</p> <p><i>Odgovornost:</i> Implementacija - Projektant; Revizija - nezavisna treća strana; Nadzor - PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tokom razvoja glavnog projekta 	<p><i>Cilj:</i> U potpunosti postignuta usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a; ublažavanje mogućih uticaja budućih ekstremnih toplinskih događaja</p> <p><i>Kriterijumi za evaluaciju:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> U okviru glavnog projekta uzeti u obzir efekti klimatskih promjena 	
4.3.	<p>Prilikom utvrđivanja kapaciteta i lokacija PV modula tokom razvoja glavnog projekta, projektanti treba da uzmu u obzir rezultate statičkih proračuna i procjene strukturnog integriteta krovova, kako bi osigurali da konstrukcije mogu efikasno da podrže dodatni teret.</p> <p>Upravljanje rizicima u lancu snabdijevanja kroz proces nabavke</p> <p>U tendersku dokumentaciju za Izvođača(e), uključujući uslove ugovora, uključiti slijedeće</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. Svođenje bezbjednosnih rizika na najmanju moguću mjeru Izbjegavanje dobavljača koji su povezani sa vjerodostojnim 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 4 i PR 2 Najbolja praksa 	<p><i>Resursi:</i> Interni resursi projektanta za razmatranje glavnog projekta</p> <p>Izvođač(i) za razmatranje nabavke solarnih komponenti</p> <p><i>Potrebe za investicijama:</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Tokom razvoja glavnog projekta Dodatne informacije moraju biti dostavljene prije nabavke solarnih panela 	<p><i>Cilj:</i> U potpunosti postignuta usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a; minimiziranje potencijalnih bezbjednosnih rizika; eliminisanje rizika vezanih za dječiji rad u lancu snabdijevanja solarnih komponenti</p> <p><i>Kriterijumi za evaluaciju:</i></p>	

⁸ OS.L. Crne Gore, br 073/17, 042/19

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p>• dodatne zahtjeve, koje izvođači treba da zadovolje prije nabavke solarnih PV panela:</p> <p>(i) lična deklaracija proizvođača solarnih panela, da njihovi proizvodi ne sadrže komponente napravljene prinudnim radom, i</p> <p>(ii) prateći dokaz o dokumentu o politici proizvođača panela, ili kodeksu ponašanja koji pokriva i sopstvene aktivnosti proizvođača panela i aktivnosti njihovih dobavljača solarnih komponenti (npr. solarne ćelije, pločice, polsilicijum), koji jasno navodi da je prinudni rad zabranjen i da dobavljači solarnih komponenti moraju primijeniti iste zabrane na svoje dobavljače solarnih komponenti.</p>	<p>optužbama o prinudnom radu u sopstvenim aktivnostima ili u aktivnostima svojih poddobavljača</p>	<p>Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa</p>	<p>Uključeno u budžet projektanta za Glavni projekat</p> <p><i>Odgovornost:</i> Implementacija razmatranja Glavnog projekta - Projektant; Revizija - nezavisna treća strana; Nadzor - PIU z</p> <p>Izvođač radova mora da se pridržava dodatnih zahtjeva prije nabavke PV panela od dobavljača; Nadzor - PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izvršeni statički proračuni • Strukturna stabilnost i statički zahtjevi riješeni u glavnom projektu • Tenderska dokumentacija, uključujući uslove ugovora, uključuje zahtjev da dobavljač solarnih PV-a obezbijedi dodatne informacije, kako se traži u Aktivnost 		
4.4.	<p>PIU će u dokumentaciju za tender uključiti sljedeće zahtjeve za izvođača radova da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obavi procjenu rizika prije mobilizacije i građevinskih aktivnosti, kako bi se identifikovali potencijalne opasnosti, procijenili vjerovatnoću i ozbiljnost rizika i predložili odgovarajuće kontrolne mjere. • Razvije izjave o metodama za sve aktivnosti sa povećanim rizikom za radnike, kao što su operacije dizanja i podizanja, rad na visinama, radovi sa električnim instalacijama pod naponom, itd. • Izrada i implementacija OHS plana koji se primjenjuje na građevinske aktivnosti u skladu sa <i>Zakonom o OHS⁹</i>, <i>Uredba o</i> 	<p>Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom</p> <p>Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a.</p>	<p>Zakon o zdravlju i bezbjednosti na radu i podzakonskim aktima</p> <p>Zakon o zaštiti i spašavanju i podzakonskim aktima</p> <p>EBRD PR 4</p> <p>Najbolja praksa</p>	<p><i>Resursi:</i> Interni resursi Izvođača</p> <p><i>Potrebe za investicijama:</i> Uključeno u budžet Izvođača</p> <p><i>Odgovornost:</i> Implementacija - Izvođač(i); Revizija odobravanje plana zaštite zdravlja i bezbjednosti na radu - nezavisna treća strana; Nadzor - inženjer/PIU</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Projekti napravljeni prije početka radova i implementiraju se tokom izgradnje 	<p><i>Cilji:</i> U Potpunosti postignuta usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom i zahtjevima EBRD-a.</p> <p><i>Kriterijumi za evaluaciju:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvršena procjena rizika za posao (razvijen dokument) • Plan zaštite zdravlja i bezbjednosti na radu je razvijen i implementiran • Program obuke je razvijen i implementiran i dokumentovan, za sve 	

⁹ S.L. Crne Gore, br 034/14, 044/18

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cijl i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p><i>mjerama OHS¹⁰a na privremenim i mobilnim gradilištima, Uredba¹¹ o OHS planu i Pravilnik o OHS planu¹².</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Obuka za sve zaposlene koji učestvuju u implementaciji projekta. Program obuke mora da obuhvati, kao minimum, sve rizike i opasnosti identifikovane tokom procjene rizika, sa jasnim uputstvima o mjerama predostrožnosti i pravilnom izboru i korišćenju lične zaštitne opreme. Obuka će posebno uključivati kodeks ponašanja radnika, kao i trening svijesti i prevencije GBVH, naglašavajući ranjivosti bolničkih pacijenata i važnost održavanja profesionalnosti i poštovanja u svakom trenutku. Razvijanje i implementacija postupka pripreme za vanredne situacije, u kojem su navedeni plan, aktivnosti i odgovornosti u slučaju nužde, sa posebnim osvrtom na ekstremne toplotne događaje i aktivnosti sa ciljem zaštite zdravlja radnika, obuhvatajući minimalne korekcije u radu i radnom vremenu. Uvjerti se da su na gradilištu dostupne dovoljne količine i vrste opreme za gašenje požara i da su svi zaposleni obučeni za pravilno korišćenje ove opreme. Organizovati obuke za rad i održavanje za tehničko osoblje u bolnicama. Ove sesije treba da budu razvijene tako da pokriju sve potencijalne rizike i pitanja koja zavise od specifične uloge 					<p>zaposlene koji učestvuju u izvršenju projekta</p> <ul style="list-style-type: none"> Postupak pripreme i reagovanja u vanrednim situacijama je razvijen i implementiran Obuka za rad i održavanje obavljena i dokumentovana TMP razvijen i implementiran ACMMP implementiran (samo u Bijelom Polju) 	

¹⁰ S.L. Crne Gore, br 020/19

¹¹ S.L. Crne Gore, br 038/19

¹² S.L. Crne Gore, br 039/19

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilj i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p>zaposlenog, odnosno da se pozabave specifičnim rizicima posla za različite pozicije u bolnicama. Posebnu pažnju treba posvetiti aktivnostima održavanja, kako bi se osigurala optimalna efikasnost novih sistema i poboljšala ukupna funkcionalnost instalirane opreme.</p> <ul style="list-style-type: none"> Razviti (u saradnji sa predstavnicima bolnice) i implementirati Plan upravljanja saobraćajem, koji se odnosi na izgradnju, sa rješenjima za ublažavanje saobraćajnih zagušenja i osiguravanje da putevi za hitnu evakuaciju ostanu neometani. Sve aktivnosti vezane za materijale koji sadrže azbest obavljati u skladu sa razvijanim ACMMP-om (primjenjiv samo u Bijelom Polju). 	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o zaštiti zdravlja i bezbjednosti na radu i podzakonskim aktima 	<p>Resursi: Interni sredstva Ministarstva ili uključena u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD)</p> <p>Potrebe za investicijama: Plaćanje koordinatora za zaštitu zdravlja i bezbjednosti na radu</p> <p>Odgovornost: Ministarstvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> Za vrijeme razvoja i izgradnje Glavnog projekta 	<p>Cilj: U potpunosti postignuta usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinatora(i) za zaštitu zdravlja i bezbjednosti na radu, za izabranu fazu projektovanja Imenovani koordinatora za zaštitu zdravlja i bezbjednosti na radu za fazu izgradnje 	
4.5.	<p>Ministarstvo će imenovati nadležnog koordinatora za zaštitu zdravlja i bezbjednosti na radu, u toku faze projektovanja i faze izgradnje, u skladu sa crnogorskim zakonom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o zaštiti zdravlja i bezbjednosti na radu i njegovim 	<p>Resursi: Interni resursi bolnica ili uključeni u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Posle puštanja u rad i primopredaje projekta 	<p>Cilj: U potpunosti postignuta usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom i PR 4</p>	
4.6.	<p>Od bolnica se zahtijeva:</p> <ul style="list-style-type: none"> Da sprovedu analizu rizika posla, da bi se obuhvatila procjena novouvedenih radnih mjesta i uloga, koje se odnose na, između ostalog, rad i održavanje HVAC, 	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o zaštiti zdravlja i bezbjednosti na radu i njegovim 	<p>Resursi: Interni resursi bolnica ili uključeni u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Posle puštanja u rad i primopredaje projekta 	<p>Cilj: U potpunosti postignuta usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom i PR 4</p>	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p>BEMS i PV infrastrukture i definisale neophodne mjere i oprema, potrebne za uspostavljanje bezbjednog i sigurnog radnog okruženja. Da obezbijede redovno praćenje efikasnosti propisanih mjera kroz procjenu ključnih indikatora (kao što su broj i ozbiljnost povreda, izgubljenog vremena usljed povrede i mogućih gubitaka).</p> <ul style="list-style-type: none"> Da vode evidenciju o saobraćajnim nezgodama i bolestima na radu, kao i o opasnim događajima i nesrećama. Da usvoje novu ili revidiraju postojeću dokumentaciju, koja reguliše zaštitu zdravlja i bezbjednosti na radu: Pravilnik i priručnik o zaštiti zdravlja i bezbjednosti na radu. Oni će biti prošireni tako da pokriju novouvedene rizike vezane za rad i održavanje HVAC, BEMS i PV infrastrukture. 	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> podzakonskim aktima EBRD PR 4 Najbolja praksa 	<p>Potrebe za investicijama:</p> <p>Plaćanje eksternog preduzeća – licencirana organizacija</p> <p>Odgovornost:</p> <p>Implementacija - predstavnicima bolnica; Nadzor - Ministarstvo</p>		<p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza rizika na poslu, koju je sprovela licencirana organizacija Uspostavljen registar o zaštiti zdravlja i bezbjednosti na radu u sve tri bolnice Razvijen (ili revidiran) Pravilnik i priručnici o bezbjednosti zdravlja i bezbjednosti na radu 	
4.7.	<p>Bolnice treba da razviju plan za slučaj zemljotresa skladu sa nacionalnim planom za zaštitu od zemljotresa i spasavanje.</p> <p>Plan mora da sadrži opis procedura evakuacije i identifikaciju bezbjednih zona u zgradama. Pored toga, trebalo bi da uključuje protokole za koordinaciju sa hitnim službama i sprovođenje vježbi i obuka, kako bi se osiguralo da su pojedinci upoznati sa odgovarajućim mjerama koje treba preduzeti u slučaju zemljotresa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. Minimizacija bezbjednosnih rizika 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 4 	<p>Resursi:</p> <p>Interni resursi bolnica ili uključeni u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD)</p> <p>Potrebe za investicijama:</p> <p>Plaćanje eksternog preduzeća – licencirana organizacija</p> <p>Odgovornost:</p> <p>Implementacija - predstavnicima bolnica; Nadzor - Ministarstvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> U najkraćem mogućem roku 	<p>Cilj: u potpunosti postignuta usaglašenost sa PR 4</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izrađen i implementiran Plan za vanredne situacije 	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
4.8.	<p>Sve bolnice su obavezne da primijene korektivne mjere navedene u izvještaju o procjeni bezbjednosti od požara:</p> <ul style="list-style-type: none"> Napraviti plan obuke iz zaštite bezbjednosti i zdravlja i angažovati licenciranu organizaciju za sprovođenje ove obuke. Vodite evidenciju o obuci. Angažovati licenciranu organizaciju za izradu plana zaštite od požara. Postaviti aparate za gašenje požara u skladu sa planom zaštite od požara. Obilježiti lokacije aparata za gašenje požara, tako da se lako mogu primijetiti u hitnim slučajevima. Angažovati licenciranu organizaciju da napravi planove za evakuaciju. Prikazati ove planove u hodnicima i sobama za pacijente/goste. Angažovati licenciranu organizaciju da izvrši provjeru i testiranje cjevovoda. Napraviti servisni plan za servisiranje, provjeru i testiranje generatora za hitne slučajeve. Ovaj plan također treba da definiše alternativne mjere snabdijevanja dizel gorivom, u slučaju da glavni dobavljač nije dostupan u hitnim slučajevima. Vršiti servisiranje, provjeru i ispitivanje generatora za napajanje u hitnim slučajevima, u skladu sa servisnim planom. <p>Svaka bolnica treba da primijeni prilagođene mjere, posebno propisane za svoje trenutno stanje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> Zakon o zaštiti zdravlja i bezbjednosti na radu i Zakon o zaštiti i spašavanju EBRD PR 4 Najbolja praksa 	<p>Resursi:</p> <p>Interni resursi bolnica ili uključeni u budžet projekta (kako je dogovoreno sa EBRD)</p> <p>Potrebe za investicijama:</p> <p>Plaćanje eksternog preduzeća – licencirana organizacija</p> <p>Odgovornost:</p> <p>Implementacija - predstavnici bolnica; Nadzor - Ministarstvo</p>	<ul style="list-style-type: none"> U najkraćem mogućem roku 	<ul style="list-style-type: none"> Cilji: u potpunosti postignuta usaglašenost sa nacionalnim zakonodavstvom i PR 4 Kriterijumi za evaluaciju: Razvijen i implementiran Plan obuke za zaštitu zdravlja i bezbjednosti na radu Razvijen i implementiran Plan zaštite od požara Pripremljeni i prikazani Planovi za evakuaciju Obavljena provjera i testiranje cjevovoda Razvijen i implementiran Servisni plan Implementirane ostale korektivne mjere, navedene u izvještaju o procjeni bezbjednosti od požara, za svaku bolnicu 	
4.9.	<p><u>Primjenjivo samo na Cetinju:</u></p> <p>Da bi se smanjio rizik od poplava, tehničko osoblje u bolnici Cetinje procjenjuje</p>	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> Usklađeno sa Pariskim sporazumom EBRD - a 	<p>Resursi:</p> <p>Interni resursi bolnice Cetinje</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tokom rada operativne faze projekta 	<p>Cilji: U potpunosti postignuta usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a; ublažavanje mogućih</p>	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	<p>efikasnost sistema kanalizacije u olujama.</p> <p>Ako se otkriju problemi sa drenažom, kao što su vidljive bare, sporo odvođenje olujne vode ili akumulacija olujne vode na parkiralištima, osoblje će odmah obavijestiti „Vodovod i kanalizaciju Cetinje“ da se obavi održavanje/odčepljavanje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Smanjenje uticaja na klimu 		<p>Potrebe za investicijama:</p> <p>Nema</p> <p>Odgovornost:</p> <p>Implementacija - Osoblje bolnice Cetinje; Nadzor - PIU</p>		<p>uticaja budućih ekstremnih padavina</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nema zabeleženih šteta od poplava 	
EBRD PR 10: Objelodanjivanje informacija i angažovanje zainteresovanih strana							
10.1.	<p>Kao što je navedeno u Planu angažovanja zainteresovanih strana (SEP), PIU će objelodaniti informacije i aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana, uključujući, ali se ne ograničavajući na:</p> <ul style="list-style-type: none"> Objelodaniti SEP, netehnički pregled i obrazac za pritužbe u javnosti. Implementirati mehanizam pritužbi, koji je opisan u SEP-u (posebno da bi se osiguralo da predstavnici bolnica, koji će biti članovi PIU-a, blagovremeno obavijeste PIU o svim pritužbama koje su bolnice primile u vezi sa građevinskim radovima (u roku od 24 h). Pratiti pritužbe po tipovima (temama), uključujući pritužbe vezane za GBVH. Najmanje 30 dana prije početka izgradnje, izdati obavještenje o početku i trajanju radova i dostupnosti mehanizma pritužbi u javnosti, kako bi bile: (i) objavljene na internet stranicama Ministarstva i bolnica, kao i (ii) prikazane na ulazima bolnice i šalterima prijema bolnica. Proveriti da li će izvođač(i) prikazati znak gradilišta na ulazu u bolnicu, sa informacijama o datumu početka, trajanju, očekivanom završetku, 	<ul style="list-style-type: none"> Usaglašenost sa zahtjevima EBRD-a. 	<ul style="list-style-type: none"> EBRD PR 10 	<p>Resursi:</p> <p>IPS i interna sredstva</p> <p>Potrebe za investicijama:</p> <p>Nema</p> <p>Odgovornost:</p> <p>PIU i Izvođač(i)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kontinuirano 	<p>Cilji: Sveobuhvatno angažovanje učesnika</p> <p>Kriterijumi za evaluaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> Praćenje izvještaja o rezultatima procesa angažovanja zainteresovanih strana Praćenje pritužbi zajednice Informisanje javnosti unaprijed o građevinskim radovima putem kanala navedenih u SEP-u. Oznaka lokacije gradilišta postavljena na svakom ulazu u bolnicu od strane izvođača 	

Br	Aktivnost	A&S rizik (Odgovornost, beneficije)	Zahtjev (Zakonodavstvo, PR EBRD, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za investicijama, odgovornost	Raspored	Cilji i kriterijumi evaluacije za uspješnu implementaciju	Status implementacije
	detaljnima izvođača i kontaktima PIU-a za pritužbe.						

2. Plan za monitoring zelenih projekta

Ključni indikatori izvođenja	Dinamika izvještavanja	Datum postizanja cilja
[naziv indikatora]	[Jednokratno (po završetku ili puštanju u rad bilo koje fizičke imovine)][godišnje][bilo koja druga učestalost]	Datum [gggg]